Forvaltningsrevisjon
mars 2026

Individuelt tilrettelagt opplæring

Sigdal kommune

Viken
kommunerevisjon

Sammendrag

Bestilling

Kontrollutvalgets sak 25/25 den 15. september 2025.

Formål

Prosjektets formål har vært å undersøke kommunens praksis i forbindelse med Individuelt tilrettelagt opplæring.

Problemstillinger

- I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?
- I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?
- I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?
- I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?

Metode og praktisk gjennomføring

Prosjektet er gjennomført av revisjonens egne ansatte på bakgrunn av kravene som stilles til gjennomføring av forvaltningsrevisjon som prosjekt i "RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon".

Informasjonen som er presentert i dette prosjektet, er hentet inn gjennom dokumentanalyse og samtaler med kommunalsjef for oppvekst, alle de fire rektorene i kommunen, utvalgte lærere, assistenter og ansatte ved Sigdal ungdomsskole og Eggedal skole, samt fire rådgivere i PPT.

Vi har mottatt et utplukk elevmapper som strekker seg mellom 2021 og 2025. Disse dataene er bearbeidet og analysert, og presenteres i rapporten.

Det er også gjennomført en spørreundersøkelse ved bruk av *Questback*. Undersøkelsen har vært rettet mot alle foreldre som hadde elever i en av kommunens fire skoler i løpet av revisjonstidspunktet.

Revisjonskriterier

Som kilder for revisjonskriteriene i dette prosjektet har vi i hovedsak benyttet opplæringslova og forskrift om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsforskrifta). I kapittel 3 fremgår de utledede revisjonskriteriene til problemstillingene, og i vedlegg 4 fremgår selve utledningen av disse.

Oppsummering

Forvaltningsrevisjonen viser at Sigdal kommune i stor grad har en god praksis for individuelt tilrettelagt opplæring. Skolene og PPT samarbeider tett om kartlegging av elevers behov, og det benyttes faglig anerkjente verktøy. Kommunen legger til rette for tidlig innsats gjennom intensiv opplæring innenfor ordinær undervisning, og PPT ivaretar sitt ansvar både når det gjelder sakkyndige vurderinger og støtte til skolene. Det er også et tydelig samsvar mellom sakkyndige vurderinger, vedtak og individuelle opplæringsplaner, og kommunen avsetter betydelige ressurser til oppfølging av elever med vedtak.

Samtidig avdekker undersøkelsen noen avvik. Gjennomgangen viser at gjennomføringen av vedtak ikke dokumenteres tilstrekkelig systematisk. Årsrapportene gir ikke en klar oversikt over gjennomførte og tapte ITO-timer. Manglende systematikk svekker også foreldrenes mulighet til å vurdere om vedtakene er oppfylt. Videre viser spørreundersøkelsen at enkelte foreldre opplever svak kartlegging, mangelfull informasjon og usikkerhet knyttet til faktisk gjennomføring.

Samlet sett konkluderes det med at Sigdal kommune i stor grad, men ikke fullt ut, oppfyller sine plikter knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring, særlig når det gjelder dokumentasjon, systematikk og informasjon til foreldre.

Konklusjoner

I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?
Denne forvaltningsrevisjonen viser at Sigdal kommune gjennom skolene og PPT sørger for at elever med særskilte utfordringer blir kartlagt med hensyn til sitt opplæringsbehov. I den forbindelse benyttes faglig anerkjente verktøy og andre relevante informasjonskilder.

Samtidig viser undersøkelsen at noen elever ikke blir fanget opp, og dermed ikke oppmeldt for kartlegging før sent i skolegangen. Her må det presiseres at dette skyldes ulike forhold som for eksempel at foreldre ikke velger å melde opp sitt barn til PPT, noe som er frivillig.

Vi konkluderer med at Sigdal kommune har en god praksis med å sørge for tilstrekkelig kartlegging i slike tilfeller. Men dersom en elev ikke blir oppmeldt til PPT, vil den ikke nødvendigvis få den kartleggingen som med fordel kunne vært gitt og som eleven ville hatt rett på.

I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?
Undersøkelsen viser at Sigdal kommune har som praksis å tilby styrket undervisning innenfor ordinær opplæring. På bakgrunn av kartlegginger, prøver og generell oppfølging søker skolene å gi alle elever en opplæring ut fra individuelle behov. Dette gjelder ordinær undervisning, styrket undervisning innenfor ordinær opplæring, eller ITO.

Vi konkluderer med at Sigdal kommune sørger for at elever med særlige behov får delta i ordinær undervisning, når dette ut fra faglige vurderinger er vurdert hensiktsmessig. Etter vår vurdering arbeider skolene etter et prinsipp om at styrket undervisning innenfor ordinær opplæring/ordinær opplæring i utgangspunktet skal prøves først. Dersom det av åpenbare årsaker er behov for ITO fra begynnelsen vil det gis vedtak om dette.

I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?
Undersøkelsen viser at Sigdal kommune avsetter betydelige ressurser til gjennomføring av individuelt tilrettelagt opplæring (ITO).

Gjennom denne forvaltningsrevisjonen vises det som nevnt et stort sammenfall mellom sakkyndig vurderinger – vedtak – individuelle opplæringsplaner – og årsrapporter.

Vi konkluderer med at elever med vedtak om ITO i stor grad, men ikke fullt ut får den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet. Undersøkelsen har avdekket at enkelte elever faktisk har mistet ITO-timer. I andre tilfeller er det ikke dokumentert om ITO er gjennomført i tråd med vedtak.

Skolene dokumenterer opplæringen, noe som viser hva dette har bestått i. Kommunen har likevel ikke vist til et system som viser tapte timer, eller som viser hvordan tapte timer skal erstattes. Skolen skal uansett informere foreldre om tapte timer, selv om dette ikke nødvendigvis står eksplisitt i årsrapportene. Spørreundersøkelsen viser også at en del foreldre mangler informasjon om i hvilken grad ITO er gjennomført i henhold til vedtak og individuell opplæringsplan (IOP).

I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?
Den samlede informasjonen viser at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger, og deltar i et løpende samarbeid med skolen om å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge til rette for elever med særskilte behov. Informasjonen fra skolene og kommunalsjef oppvekst peker i samme retning, og bekrefter dette.

Vi konkluderer med at PPT ivaretar sitt ansvar med hensyn til dette.

Anbefalinger

Med bakgrunn i vår gjennomgang vil vi anbefale Sigdal kommune følgende:

- registrere gjennomførte og tapte ITO-timer mer systematisk, og formidle informasjonen til foreldre
- vurdere metoder for å ta igjen tapte ITO-timer i større grad
- i større grad ta initiativ overfor foreldre/foresatte om å kartlegge aktuelle barn på et tidlig tidspunkt

Høringsprosess

Et utkast til rapport har vært oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse datert 25. mars 2026 ligger vedlagt denne rapporten.

Kommunedirektør gir følgende uttalelse:

Sigdal kommune tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Individuelt tilrettelagt opplæring» til etterretning. Kommunedirektøren vil følge opp rapportens anbefalinger og sørge for nødvendige endringer i rutiner der det er behov.

Vi vil samtidig takke revisjonen for et godt og konstruktivt samarbeid i prosessen. Rapporten gir et nyttig grunnlag for videre utvikling og forbedring av tjenestene.

Innhold

1. Innledning ... 7

1.1. Bakgrunn for prosjektet ... 7

1.2. Formål og problemstillinger ... 7

1.3. Beskrivelse av skolesektoren og avgrensning av undersøkelsen ... 8

1.4. Definisjoner ... 8

2. Metode ... 9

2.1. Dokumentanalyse ... 9

2.2. Intervju ... 10

2.3. Spørreundersøkelse ... 10

2.4. Personvern ... 11

2.5. Kunstig intelligens ... 11

2.6. Dataenes pålitelighet og gyldighet ... 11

3. Revisjonskriterier ... 13

4. Innledning og bakgrunnsinformasjon ... 14

4.1. Innledning ... 14

4.2. Statistikk ... 14

4.3. Spørreundersøkelsen ... 14

5. Kartleggingsarbeid og bakgrunnsinformasjon ... 19

5.1. Dokumentasjon ... 19

5.2. Intervjuer ... 19

5.2.1. Kommunalsjef oppvekst ... 19

5.2.2. Rektorene i Sigdal kommune ... 20

Sigdal ungdomsskole ... 20

Prestfoss skole ... 20

Nerstad skole ... 21

Eggedal skole ... 21

5.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole ... 21

5.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole ... 22

5.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole ... 22

5.2.6. PP-tjenesten ... 22

6. Ordinær undervisning ... 23

6.1. Dokumentasjon ... 23

6.2. Intervjuer ... 23

6.2.1. Kommunalsjef oppvekst ... 23

6.2.2. Rektorene i Sigdal kommune ... 23

Sigdal ungdomsskole 23
Prestfoss skole 23
Nerstad skole 23
Eggedal skole 24
6.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole 24
6.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole 24
6.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole 24
6.2.6. PP-tjenesten 24
7. Gjennomføring av vedtak 25
7.1. Dokumentasjon 25
7.2. Intervjuer 26
7.2.1. Kommunalsjef oppvekst 26
7.2.2. Rektorene i Sigdal kommune 27
Sigdal ungdomsskole 27
Prestfoss skole 28
Nerstad skole 29
Eggedal skole 29
7.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole 30
7.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole 31
7.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole 31
7.2.6. PP-tjenesten 32
8. PPTs arbeid 33
8.1. Intervju 33
8.1.1. Rektorene i Sigdal kommune 33
Sigdal ungdomsskole 33
Prestfoss skole 33
Nerstad skole 33
Eggedal skole 33
8.1.2. Kontaktlærere med flere Eggedal skole 33
8.1.3. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole 33
8.1.4. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole 33
9. Vurdering av revisjonskriterier 34
10. Konklusjoner 38
11. Anbefalinger 40
Referanser 41
Vedlegg 1 – Uttalelse fra kommunedirektøren 42
Vedlegg 2 – Utledning av revisjonskriterier 43

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for prosjektet

Kontrollutvalget i Sigdal kommune vedtok i sitt møte den 15. september 2025, sak 25/25 at Viken kommunerevisjon IKS (VKR) skulle gjennomføre en forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med individuelt tilrettelagt opplæring.

Prosjektet har sin bakgrunn i områder valgt ut i vedtatt plan for forvaltningsrevisjon og risiko- og vesentlighetsvurdering.
I risiko- og vesentlighetsvurderingen (ROV) 2024 står det følgende om Individuelt tilrettelagt opplæring:

Alle elever har krav på et opplæringstilbud som gir et tilfredsstillende utbytte av undervisningen. For de elevene som ikke opplever et tilfredsstillende utbytte av undervisningen og ikke får vedtak om spesialundervisning oppfylt kan dette ha svært store negative konsekvenser.

Rapportering i KOSTRA viser at i Sigdal kommune har tallet på antall elever som mottar spesialundervisning på barneskolen gått ned de siste årene, mens på ungdomsskolen har andel elever med spesialundervisning gått opp. Andel elever med spesialundervisning var høyere i kommunen, enn både landet ellers og Viken i 2022.

1.2. Formål og problemstillinger

Prosjektets formål har vært å undersøke kommunens praksis i forbindelse med Individuelt tilrettelagt opplæring.

<u>Prosjektet har hatt følgende problemstillinger:</u>

1. I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?

2. I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?

3. I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?

4. I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?

Til å besvare disse fire problemstillingene har vi blant annet sett på:

- Hvordan skolen arbeider med å tilpasse opplæringen i fellesskapet, herunder
- Organisering av klassene
- Ressurser
- Kartlegginger
- Evaluering av opplæringstilbudet både i innhold og omfang.
- Kommunens/skolens ansvar for å fatte vedtak som oppfyller retten til individuelt tilrettelagt opplæring
- Kommunens/skolens ansvar for å oppfylle innhold i vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring
- Om sykefravær påvirker kommunens mulighet til å oppfylle retten til individuelt tilrettelagt opplæring

1.3. Beskrivelse av skolesektoren og avgrensning av undersøkelsen

Sigdal deltar i Interkommunal PPT for Modum, Sigdal og Krødsherad som har 11 årsverk, inklusiv leder og merkantil personale. Tjenesten har vært interkommunal siden 2004.

Kommunen har fire skoler:

- Prestfoss skole
- Sigdal ungdomsskole
- Nerstad skole
- Eggedal skole

Denne forvaltningsrevisjonen har omfattet alle skolene. I den forbindelse har vi gjennomgått dokumenter fra et utplukk elevmapper som omfatter disse fire skolene. Videre er det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot alle foreldre.

Vi har gjennomført intervjuer med kommunalsjef for oppvekst og samtlige rektorer. Utvalgte intervjuer har vært med kontaktlærere, inspektører, assistenter/veiledere og spesialpedagogisk koordinatorer ved ungdomsskolen og Nerstad skole. I tillegg har også tre rådgivere fra PPT vært gjenstand for intervjuer, disse jobber tett mot kommunens skoler. Alle ansatte i Sigdal kommune og PPT er erfarne fagfolk, og disse er vurdert som relevante for denne undersøkelsen.

1.4. Definisjoner

I opplæringsloven som trådte i kraft 1. august 2024 er betegnelsen *spesialundervisning* endret til følgende nye begreper:

- Individuelt tilrettelagd opplæring
- Personlig assistanse
- Fysisk tilrettelegging

Risiko- og vesentlighetsvurderingen ble utarbeidet før den nye opplæringsloven trådte i kraft, den gamle benevnelsen ble derfor brukt der og i plan for forvaltningsrevisjon.

Ettersom denne undersøkelsen er gjennomført etter den nye opplæringsloven har tredd i kraft vil begrepet *individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)* heretter bli benyttet.
Av opplæringsloven kapittel 11 fremgår kommunens plikter og elevenes rettigheter knyttet til dette området.
<u>Noen av de sentrale pliktene består av:</u>

- å gi elevene individuell tilrettelagt opplæring ved behov
- å gi vedtak om tilrettelagt opplæring
- å utrede og utarbeide sakkyndig vurdering
- å sikre at elevene får sine tildelte timer med individuelt tilrettelagt opplæring
- å gjennomføre opplæringen planmessig
- at kommunen skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste

Revisjonen har undersøkt hvordan Sigdal kommune gjennomfører sentrale deler av de ovennevnte pliktene, samt andre relevante og relaterte oppgaver. Personlig assistanse og fysisk tilrettelegging hører naturlig sammen med dette, og derfor vært en del av denne forvaltningsrevisjonen. Av ressursmessige årsaker har revisjonen foretatt et utplukk av elevmapper.

2. Metode

Forvaltningsrevisjon utført av Viken kommunerevisjon IKS gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk [1].

Prosjektet er gjennomført av revisjonens egne ansatte på bakgrunn av kravene som stilles til gjennomføring av forvaltningsrevisjon som prosjekt. Det vil si at gjennomgangen er basert på "RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon" [2] som er vedtatt av NKRF.

Samtlige revisorer som har deltatt i prosjektet er løpende vurdert å være uavhengige, habile og objektive, jf. RSK 001 punkt 3.

Informasjonen som er presentert i dette prosjektet, er hentet inn gjennom dokumentanalyse, intervjuer samt en spørreundersøkelse.

Av hensyn til bruk av ressurser, og leveringstid for undersøkelsen har det vært nødvendig å gjøre enkelte avgrensninger. Etter vårt syn gir den samlede informasjonen tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tilstanden til grunnskolen som helhet i Sigdal kommune, som er i tråd med bestillingen av denne forvaltningsrevisjonen.

Det er etter vårt syn en styrke at samtlige intervjuene i hovedsak peker i samme retning, og beskriver en praksis og virkelighet som er svært lik på alle de fire skolene. Likevel er det noen forskjeller mellom enkeltskoler. Vi har ikke observert noen motstrid mellom forskjellige intervjuer, da enkelte nyanser trolig handler om noen (større eller mindre) variasjoner mellom enkeltskoler.

Vi viser kapittel 1.3 for eventuelle avgrensinger i prosjektets omfang.

2.1. Dokumentanalyse

Vi har gjennomgått et utplukk av elevmapper blant eksisterende elever ved skolene som har hatt enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring – ITO - (spesialundervisning), eller som har blitt vurdert for dette. Ved utvelgelsen fikk revisor oversendt en fullstendig liste over samtlige elever dette gjelder. Som kriterier for utplukket valgte revisor å ta elever med høye vedtakstimer, med en forholdsmessig jevn fordeling mellom ulike klassetrinn. I tillegg gjorde revisjonen et helt tilfeldig uttrekk blant noen elever som supplering for datagrunnlaget. Til sammen forelå det et endelig utplukk som utgjorde omtrent en tredjedel av alle aktuelle elever. Vi mener dette gir et representativt utvalg. Dokumentasjonen fremstår som fullstendig for de fleste elevene, men med noe avvik. Sigdal kommune har i etterkant oversendt supplerende dokumentasjon og redegjort.

Ved siden av dette er også aktuelle rutinedokumenter for undersøkelsen gjennomgått.

[1] God kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll kommer til uttrykk først og fremst i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Gjeldende standarder er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre høsten 2020. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

[2] Vedlegg 2 – RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon

2.2. Intervju

I undersøkelsen er det gjennomført intervju med:

- **Kommunalsjef oppvekst**– Sigdal kommune – 20. januar 2026 (Teams)
- **Rektor – Eggedal skole** – 20. januar 2026 (Teams)
- **Rektor – Nerstad skole** – 23. januar 2026 (Teams)
- **Rektor – Prestfoss skole** – 26. januar 2026 (Teams)
- **Rektor – Sigdal ungdomsskole** – 27. januar 2026 (Teams)

Gruppeintervju 1 - 13. januar 2026 **(fysisk intervju)**

- Kontaktlærer – Sigdal ungdomsskole
- Kontaktlærer – Sigdal ungdomsskole

Gruppeintervju 2 - 13. januar 2026 **(fysisk intervju)**

- Undervisningsinspektør Sigdal ungdomsskole
- Rådgiver Sigdal ungdomsskole

Gruppeintervju 3 - 13. januar 2026 **(fysisk intervju)**

- Lærer med overordnet ansvar for ITO
- Kontaktlærer Eggedal skole
- Kontaktlærer/leder av ITO-team Eggedal skole
- Miljøveileder Eggedal skole
- Assistent Eggedal skole

Gruppeintervju 4 - 13. januar 2026 **(fysisk intervju)**

- PP-rådgiver - Interkommunal PP-tjeneste for Modum, Sigdal og Krødsherad
- PP-rådgiver - Interkommunal PP-tjeneste for Modum, Sigdal og Krødsherad
- PP-rådgiver - Interkommunal PP-tjeneste for Modum, Sigdal og Krødsherad

Intervjuene er gjennomført som semistrukturerte intervjuer. Det er utarbeidet en intervjuguide med temaer hvor alle problemstillingene berøres. Hvert tema er utdypet med momenter for å sikre at vi berører de aspekter som er relevant for undersøkelsen. På denne måten struktureres intervjuet slik at man snakker om et tema, men innenfor dette er det en frihet til å velge den rekkefølgen som faller intervjuobjektet mest naturlig.

Alle intervjuene har fulgt samme oppsett, uavhengig av hvilken rolle de har. De som ble intervjuet har ikke hatt forutsetninger for å svare om alt. De har da hatt anledning til å oppgi at de ikke kjenner til temaene. Dette for å sikre at ingen skulle besitte relevant informasjon som det ikke ble spurt etter i intervjuene.

Revisjonen har skrevet et referat fra hvert intervju. Intervjureferatene er verifisert av de som er intervjuet.

2.3. Spørreundersøkelse

For å belyse temaer som foreldrenes erfaringer med forberedelse og gjennomføring av ITO gjennomførte vi en spørreundersøkelse. Undersøkelsen har vært rettet mot alle foreldre med elever på de fire skolene, hvorav noen spørsmål har vært direkte henvist til de som på ulike måter har vært omfattet av ITO. Vi benyttet verktøyet *Questback* til å gjennomføre spørreundersøkelsen.

Som tiltak for å sikre en god oppslutning utarbeidet revisor et informasjonsbrev til alle foresatte med barn på de fire skolene, som de fikk tilsendt sammen med spørreundersøkelsen. Skolens ansatte har dermed informert foreldrene via offisielle kanaler mellom skole-hjem, og videre er en digital lenke til undersøkelsen distribuert gjennom de samme kanalene.

Spørreundersøkelsen pågikk fra 6. januar til 13. februar 2026, noe revisjonen anser har vært tilstrekkelig grunnet informasjon i forkant. Revisor fikk kontaktpersoner til å sende ut en påminnelse om undersøkelsen. Totalt var det 44 foreldre/foresatte som besvarte spørreundersøkelsen.

Det er av forskjellige årsaker ikke hensiktsmessig, eller mulig, å regne ut en prosentmessig oppslutning av hvor mange foreldre til elever som har besvart undersøkelsen, noe som har flere årsaker.

I en del tilfeller har enkeltelever kun én forelder med omsorg, eller en forelder bosatt i en annen kommune. Samtidig varierer det hvor mange barn den enkelte forelder har, som også går på en av skolene. Selvsagt kan man regne ut hvor mange prosent respondentene utgjør av den totale massen som fikk mulighet til å besvare, men av de nevnte årsakene anser vi dette som lite relevant.

Vi vurderer likevel at antall besvarte gir en interessant pekepinn på hvor stor oppslutningen har vært. Oppslutningen er på et nivå som vi erfaringsmessig ofte ser i tilsvarende undersøkelser, samt i samfunnsvitenskapelig forskning. Etter vårt syn er den tilstrekkelig til å kunne belyse foreldrenes erfaringer med ITO i Sigdal kommune, noe som også henger sammen med at det er tilfeldig for revisjonen hvem som har besvart, samtidig som alle har fått mulighet til å gi svar. I noen tilfeller kan man generalisere erfaringer foreldrene har. Ved andre deler av resultatene fra spørreundersøkelsen kan vi ikke nødvendigvis generalisere, men svarene gir likevel nyttig informasjon, som sammenholdt med forvaltningsrevisjonens øvrige datagrunnlag kan bidra som vurderingsgrunnlag.

Undersøkelsen er distribuert til alle foreldre/foresatte på de fire skolene. Resultatene viser at det har kommet svært mange skriftlige svar i kommentarboksene, som vitner om engasjerte foreldre og at spørsmålene har vært relevante. Likevel kan det være tilfeller der enkelte spørsmål ikke har vært fullt ut treffende for alle foreldre.

2.4. Personvern

I forbindelse med saksgjennomgangen behandler revisjonen sensitive personopplysninger. Disse opplysningene behandles i tråd med våre rutiner på området. Det innebærer blant annet at opplysningene lagres på et lukket område, som kun prosjektleder og eventuelt prosjektdeltakere har tilgang til. Opplysningene slettes etter at rapporten er oversendt kontrollutvalget.

2.5. Kunstig intelligens

Kunstig intelligens (Copilot mv.) er benyttet til å analysere deler av dokumentasjonen, og som støtte under intervjuene. All tekst utarbeidet av kunstig intelligens er kvalitetssikret av revisjonen. Personvern er også ivaretatt i bruken av KI.

2.6. Dataenes pålitelighet og gyldighet

Revisjonen mener at datamaterialet samlet sett gir et tilfredsstillende grunnlag for våre beskrivelser av de aktuelle områder.

Vi mener at innhentet datamaterialet har tilstrekkelig gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet) til å besvare de vedtatte problemstillingene.

Gyldighet (validitet) ut fra at vi mener det er samsvar mellom problemstillingene og revisjonskriteriene for undersøkelsen, og de data som er samlet inn. Det vil si at revisjonen har stilt de riktige spørsmålene for å få svar på det vi ønsker å undersøke.

For å sikre dataenes pålitelighet (reliabilitet) har vi søkt å hente informasjon fra relevante ansatte i kommunen, samt politikerne.

Revisjonen har gjennomgått autoritative og relevante dokumenter fra kommunen som er verifiserbare og kvalitetssikret av de aktuelle instansene.

I denne forvaltningsrevisjonen er det benyttet flere intervjuer som kilde til informasjon. Vi har søkt velge ut relevante ansatte. Når flere uavhengige intervjuobjekter gir sammenfallende opplysninger, styrkes både validiteten og reliabiliteten i datagrunnlaget. Sammenfallende informasjon indikerer at opplysningene ikke er enkeltstående, men reflekterer en felles oppfatning eller praksis.

Gyldigheten vurderes som høy når opplysningene er relevante for revisjonens problemstillinger og kan knyttes direkte til dokumentert praksis. Dokumentasjonen som er innhentet, fungerer som en kontrollmekanisme og bidrar til triangulering, noe som ytterligere øker troverdigheten. Likevel må det tas høyde for at intervjudata kan være påvirket av subjektive oppfatninger. Derfor er kombinasjonen av intervjuer og skriftlig dokumentasjon avgjørende for å sikre et sterkt og etterprøvbart grunnlag.

Forvaltningsrevisjonen viser høy grad av sammenfall mellom informasjonen som er gitt fra respondentene og dokumentgjennomgangen. Denne trianguleringen mener revisjonen bidrar også til å styrke dataenes pålitelighet. Samtidig er det et argument for at dataene har høy grad av gyldighet.

Vi sendte rapporten på faktaverifisering til kontaktperson (interncontroller) og kommunalsjef for oppvekst den 3. mars 2026 og fikk svar 11. mars. Svaret medførte noen justeringer og korrigeringer. Tilbakemeldingene har likevel ikke endret de virkelighetsbeskrivelsene vi samlet sett har fått gjennom dokumentgjennomgangen, intervjuene og spørreundersøkelsen.

Høringsprosess

Et utkast til rapport har vært oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse datert 25. mars 2026 ligger vedlagt denne rapporten. Uttalelsen har ikke medført noen endringer. Vi har likevel foretatt enkelte språklige korreksjoner.

3. Revisjonskriterier

- Kommunen skal sørge for at alle elevene får en opplæring tilpasset personlige forutsetninger, som gir et tilfredsstillende utbytte (problemstilling 3)
- Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene. Ved tvil om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen skal dette meldes til rektor (problemstilling 1, 3 og 4)
- Dersom en elev i en klasse mellom 1. og 4. trinn ikke har tilfredsstillende opplæring skal skolen iverksette intensiv opplæring etter §11-3 (problemstilling – alle)
- Skolen skal vurdere om tiltakene i form av intensiv opplæring er gode nok til å gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglene i §§ 11-4, 11-5 og 11-6 (problemstilling 2 og 3)
- En elev med rett på individuelt tilrettelagt opplæring skal bli tildelt slik støtte gjennom enkeltvedtak når dette er ønskelig (problemstilling 3)
- I forkant av et enkeltvedtak skal den pedagogisk-psykologiske tjenesten gi en sakkyndig vurdering som viser til elevens utbytte av eksisterende opplæring, hva som er realistiske mål, og hvordan disse målene kan oppnås (problemstilling 1 og 4)
- Før en eventuell sakkyndig vurdering gjennomføres skal eleven eller foreldrene ha gitt sitt samtykke (problemstilling 1)
- Den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring må oppfylle aktuelle kompetansekrav for lærere (problemstilling 3 og 4)
- En elev som har vedtak som individuelt tilrettelagt opplæring skal ha en individuell opplæringsplan (IOP) (problemstilling 3 og 4)
- Skolen skal en gang i året utarbeide en skriftlig oversikt som viser den opplæringen elever med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring har fått, sammenholdt med målene i den individuelle opplæringsplanen. Eleven eller foreldrene skal gis tilgang til dette (problemstilling 3)
- Skolen skal tilby alle elever underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon av opplæringen. Relevant for denne undersøkelsen gjelder dette elever med tilpasset opplæring eller individuelt tilrettelagt opplæring (problemstilling 2 og 3)
- Eleven eller elevens foreldre har rett til å klage på et vedtak, herunder gjennomføring av individuell opplæringsplan (problemstilling 3)

4. Innledning og bakgrunnsinformasjon

Dette kapittelet gir overordnet bakgrunnsinformasjon og faktagrunnlag som er relevant for vurderingene i kapittel 9 og konklusjonene i kapittel 10.

4.1. Innledning

Sigdal kommunes Handlingsveileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging står sentral for disse pliktene som denne forvaltningsrevisjonen omfatter.

Denne veilederen viser i steg og konkret til hvordan styrket opplæring innenfor ordinær undervisning og individuelt tilrettelagt opplæring skal gjennomføres. Dette fra oppmelding, kartlegging, sakkyndig vurdering, utforming og gjennomføring av vedtak og videre dokumentasjon. Etter revisors analyse ser dette dokumentet ut til å være utarbeidet i samsvar med opplæringsloven.

4.2. Statistikk

Statistikk fra Utdanningdirektoratet (udir.no) viste at Sigdal kommune oppfylte kravene til lærertetthet fullt ut i skoleåret 2025-2026 (per 24.02.2026). Her viser vi til ordinær undervisning.

Den samme statistikken viste at Sigdal ungdomsskole hadde noen flere elever per lærere enn kravet for måltallet tilsier i skoleåret 2024-2025. Dette var på 21,29, mens kravet er maks 20 elever per lærer for elever mellom 5. og 10. trinn. Når det gjelder elever på lavere trinn er kravet maks 15 elever per lærer. Så langt den tilgjengelige offentlige statistikken viser, var kommunens fire skoler for øvrig innenfor bemanningskravene i dette skoleåret, og det forrige skoleåret 2023-2024.

Når det gjelder samlet lærertett, som også inkluderer ITO, viste statistikken ingen avvik fra kravene.

4.3. Spørreundersøkelsen

Vi sendte ut en spørreundersøkelse til alle foreldre med elever i grunnskolen i Sigdal kommune. Denne ble distribuert via skolens digitale kommunikasjonsplattform *Showbie*. Til sammen mottok vi 44 svar etter noen påminnelser.

Spørsmål 1 viser fordelingen mellom skolene.

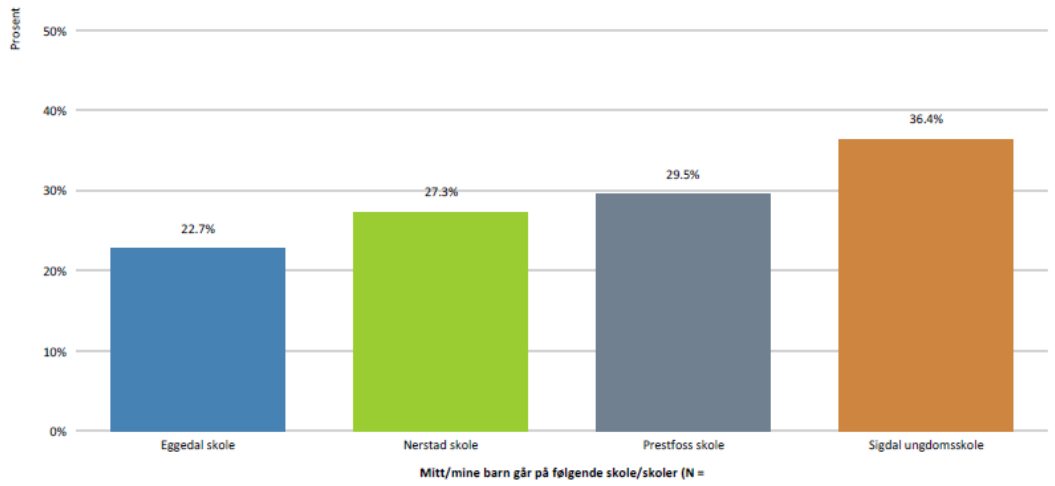

På spørsmål 2 om PPT har vært involvert i utredning svarer 50 prosent at dette ikke har vært tilfelle, da deres barn ikke har noen særskilte utfordringer. Av disse svarer 36,4 prosent, altså 16 foreldre at PPT har vært involvert og dette har resultert i vedtak om ITO. Blant de resterende 13,6 prosentene har skolen/PPT vurdert behov for tilpasning eller ITO, dette har ikke resultert i vedtak, men eventuelt ført til tilpasset undervisning innenfor ordinært løp (styrket undervisning).

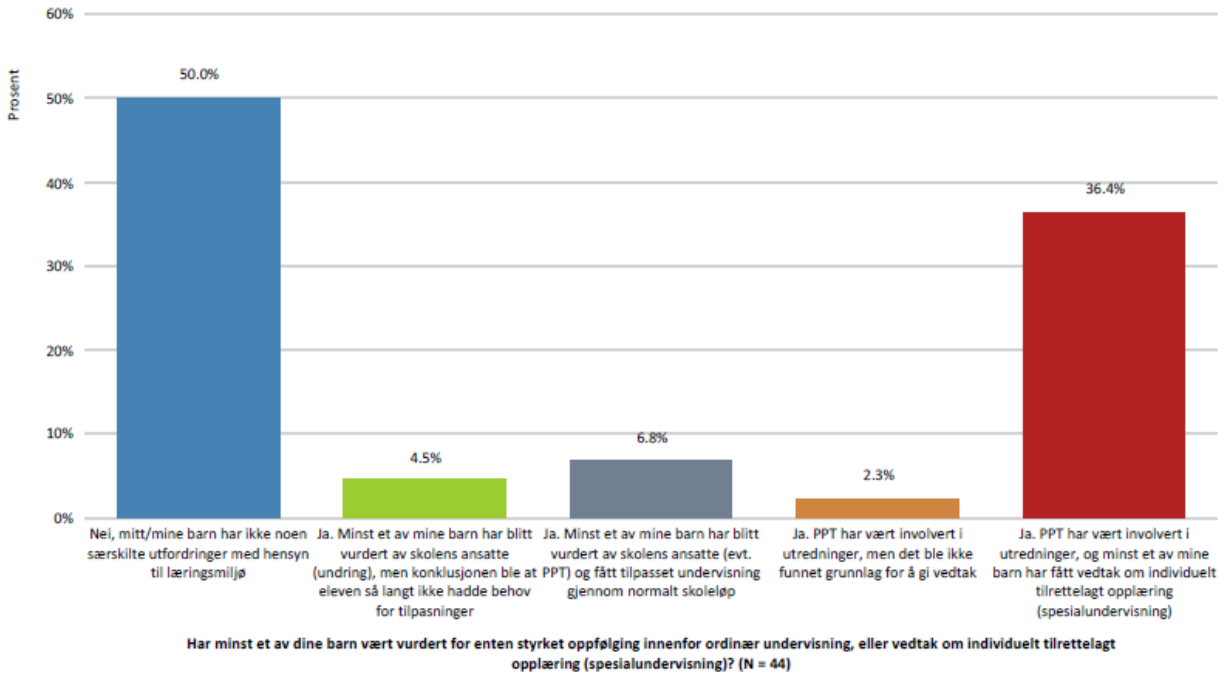

Spørsmål 3 gjelder om skolens ansatte har kartlagt deres barn godt nok. Svarene viser at det er delte meninger. I underkant av halvparten, 10 personer, er noe misfornøyde. Samtidige er 9 personer fornøyde, mens 4 er nøytrale.

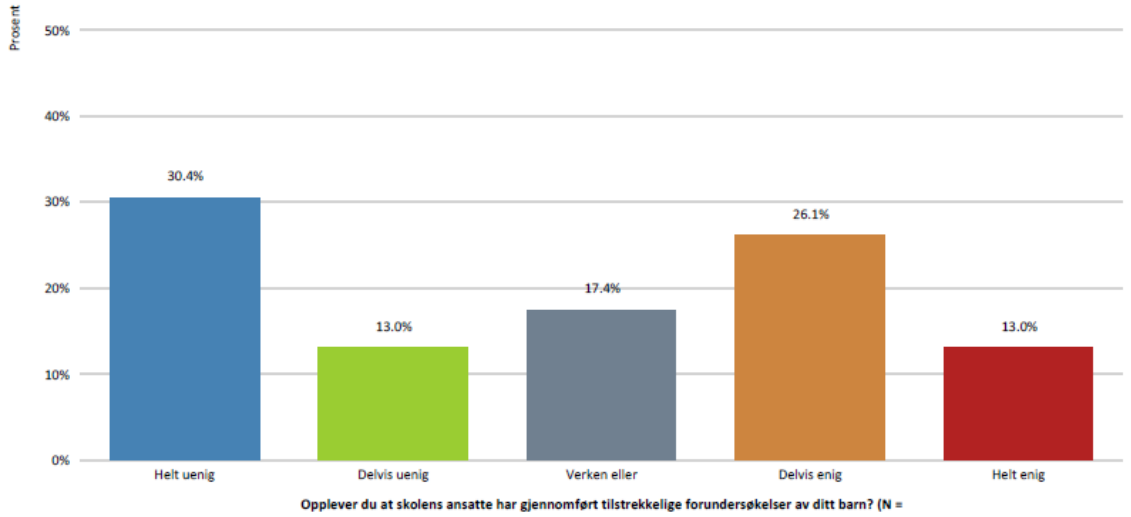

Navn	Prosent
Helt uenig	30,4%
Delvis uenig	13,0%
Verken eller	17,4%
Delvis enig	26,1%
Helt enig	13,0%
N	23

Spørsmål 7 har målt i hvilken grad foreldrene er enig i at deres barn mottar en god og hensiktsmessig støtte innenfor ordinær undervisning. Blant 43 respondenter svarer 28 i ulik grad positivt på dette, fem svarer nøytralt, mens 10 stykk svarer negativt.

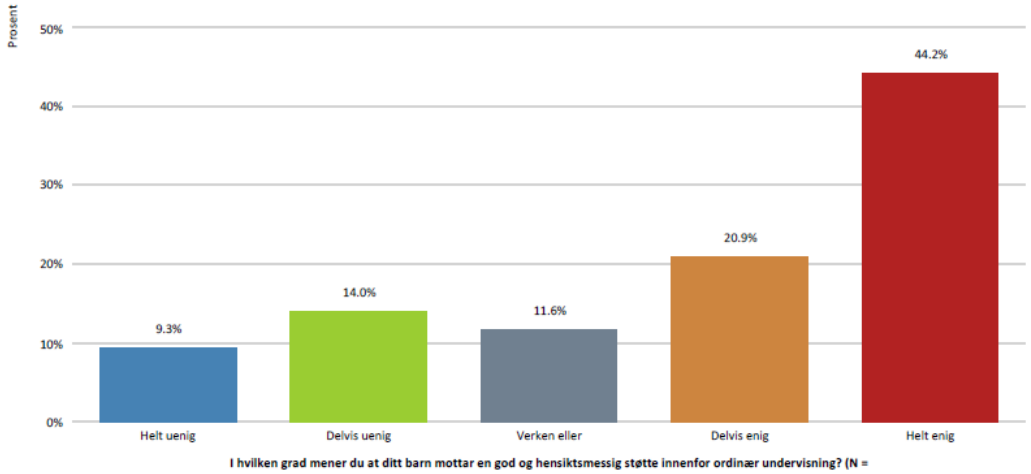

Navn	Prosent
Helt uenig	9,3%
Delvis uenig	14,0%
Verken eller	11,6%
Delvis enig	20,9%
Helt enig	44,2%
N	**43**

Spørsmål 8 måler gjennomføring av vedtak, og har totalt 20 respondenter. Der svarer ni stykk positivt, og ni svarer negativt, mens to svarer nøytralt.

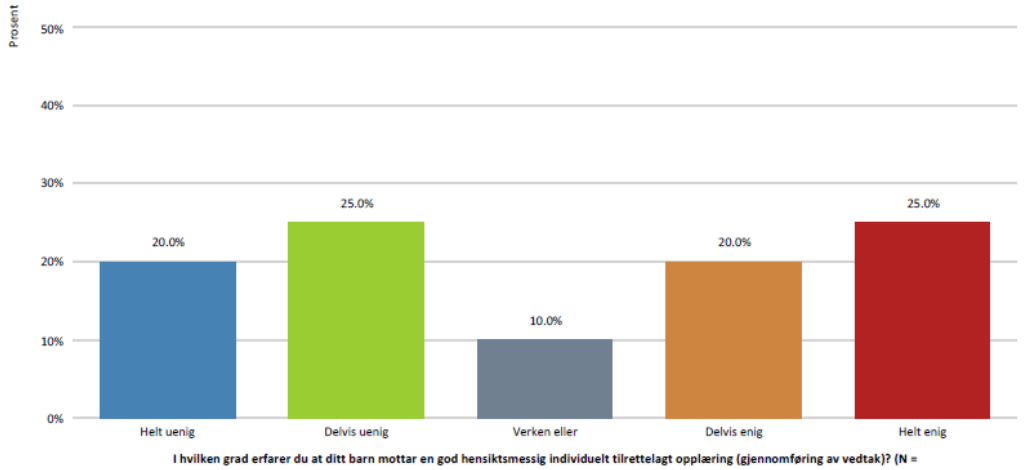

Navn	Prosent
Helt uenig	20,0%
Delvis uenig	25,0%
Verken eller	10,0%
Delvis enig	20,0%
Helt enig	25,0%
N	**20**

Til spørsmål 10 er det gitt kommentarer (oppsummert i Copilot, deretter kvalitetssikret og justert).

Foreldreundersøkelsen viser et sammensatt bilde. Noen foresatte opplever at barnet får den opplæringen og støtten som er fastsatt i vedtak, mens en betydelig andel enten opplever avvik, delvis samsvar eller en usikkerhet på om vedtaket faktisk etterleves. Flere peker på manglende systematikk, svak informasjon om hvordan timene brukes, og i enkelte tilfeller klart manglende gjennomføring av vedtaksfestet opplæring. Det fremgår også at kvaliteten på relasjon og pedagogisk kompetanse har stor betydning for elevens faktiske utbytte, uavhengig av timetall.

Fritekstsvarene viser at rundt en tredjedel av foresatte opplever et tydelig samsvar mellom vedtak og faktisk opplæring.

De resterende to tredjedelene gir uttrykk for enten delvis samsvar, usikkerhet om opplæringen er gitt, mens noen er av en klar oppfatning at opplæringen ikke har vært gitt i henhold til vedtak/IOP.

Spørsmål 11 (oppsummert i Copilot, deretter kvalitetssikret og justert):

Fritekstsvarene viser at en betydelig andel foresatte enten opplever svakt samsvar mellom faktisk gjennomført opplæring og årsrapportene, eller mangler grunnlag for å vurdere dette. Flere beskriver at årsrapportene gir et mer positivt bilde enn det praksis tilsier, og at dokumentasjonen i begrenset grad brukes som et reelt evaluerings- og styringsverktøy. Samlet sett indikerer svarene risiko for at årsrapportene ikke fullt ut ivaretar sin funksjon etter regelverket.

- om lag 4 av 10 foresatte opplever godt samsvar mellom faktisk gjennomføring og årsrapport
- nær halvparten enten opplever svakt samsvar, delvis samsvar eller mangler grunnlag for å vurdere dette
- nesten én av tre beskriver årsrapportene som lite realistiske eller misvisende

Spørsmål 12, forbedringsforslag (oppsummert i Copilot, deretter kvalitetssikret og justert):

Flere peker på behov for økt bemanning, mindre grupper, bedre håndtering av overganger og styrket ledelse og samhandling internt på skolene. Mange beskriver at manglende systematikk, svak informasjonsflyt og utilstrekkelig oppfølging særlig rammer sårbare elever. Samlet sett indikerer svarene at skolene står overfor en omfattende utviklingsoppgave knyttet til organisering, ledelse og gjennomføring av tiltak for læringsmiljø.

Spørsmål 13 (oppsummert i Copilot, deretter kvalitetssikret og justert):

Svarene på det avsluttende spørsmålet vedrørende forbedringsforslag, utdyper og forsterker hovedfunnene fra undersøkelsen. De foresatte som benytter dette feltet til utdyping, peker særlig på utfordringer knyttet til ledelse, styring, kultur og kompetanse ved skolene. Flere beskriver systematiske brudd mellom vedtak og praksis, et utrygt læringsmiljø og manglende endringsevne over tid. Samlet sett gir disse svarene tydelige indikasjoner på at utfordringene ikke kan forstås isolert, men må ses i sammenheng med skolens organisering og ledelsespraksis.

Selv om flertallet svarer «nei», gir de utdypende svarene et **tydelig signal om alvorlighetsgrad**:

- De **bekrefter og forsterker** funn fra tidligere spørsmål
- De peker i stor grad på **systemiske forhold**, ikke enkelthendelser
- Ledelse, kultur og styring fremstår som **kryssende forklaringsfaktorer** for:
    - manglende gjennomføring
    - utrygt læringsmiljø
    - sviktende oppfølging
    - høy belastning for både elever, foresatte og ansatte

5. Kartleggingsarbeid og bakgrunnsinformasjon

Dette kapittelet fokuserer på følgende problemstilling:

- **I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?**

5.1. Dokumentasjon

Vi har gjennomgått et utvalg elevmapper som berør alle de fire skolene. Til sammen er elevmapper for 13 elever undersøkt, noe som tilsvarer om lag en tredjedel av den totale andelen elever med enkeltvedtak.

Sakkyndige vurderinger

Dokumentasjonen viser at de fleste vedtakene kommunen har fattet på bakgrunn av sakkyndige vurderinger, skrevet i forkant av PP-tjenesten. Så langt revisjonen har kunnet gå fremstår disse som grundige og faglig forankrede. I disse dokumentene fremgår individuelt rettede opplysninger.

Kommunalsjef for oppvekst presiserer i verifiseringssvaret av 11. mars 2026 til rapporten at alle vedtak om ITO (§11-6) er vedtatt etter en sakkyndig vurdering. Når det gjelder personlig assistanse (§11-4) og fysisk tilrettelegging (§11-5) kan det fattes vedtak uten at en sakkyndig vurdering er skrevet.

Ved et mindretall av sakene er det konkludert med i sakkyndig vurdering, eventuelt andre tester at det ikke har vært behov for å gi tilbud om individuelt tilrettelagt opplæring.

Vedtak

De gjennomgåtte vedtakene ser ut til å samsvare med anbefalingene PP-tjenesten har vist til blant annet gjennom de sakkyndige vurderingene.

Omfanget og innholdet i vedtakene varierer. En del elever har fått tilbud om 190 årstimer med assistent/fagarbeider, hvorav flere i tillegg har andre undervisning/støtte-opplegg i sine vedtak. Andre elever med mer omfattende behov har for eksempel vedtak om over tre og fire hundre timer støtte med enten assistent fagarbeider eller pedagog.

Elevenes utfordringer er sammensatte, og varier mye i kompleksitet og typer. Noen har for eksempel lærevansker, hørselsproblemer, noen har dysleksi, mens andre har psykisk utviklingshemninger.

I ett tilfelle mangler revisor vedtaket, av øvrig dokumentasjon fremstår det som at dette er utarbeidet.

I én av de undersøkte elevmappene har vi funnet en klage fra elevs foresatt knyttet til innholdet i undervisningstilbudet. Vedtaket er som følger omarbeidet ut fra hensyn til dette.

Individuell opplæringsplan (IOP)

Innholdet i vedtakene er beskrevet i konkretisert form gjennom de individuelle opplæringsplanene. Dette fremstår som en gjennomgående praksis. For en av disse 13 elevene mangler imidlertid revisor IOP-en, men det fremgår at denne skal være utarbeidet.

5.2. Intervjuer

5.2.1. Kommunalsjef oppvekst

Kommunalsjef gir beskrivelser av hvordan tilstanden er for Sigdal kommunes grunnskole som helhet. Skolene kartlegger systematisk fra 1. trinn (tester og observasjoner) og gjennomfører overføringsmøter med barnehagene for å sikre god skolestart. Resultatene følges opp fra dag én. Dersom elever ikke har forventet

progresjon, settes egnede tiltak inn raskt. Rutinene er oppdatert i tråd med ny opplæringslov, og det arbeides systematisk med å vurdere behov for videre utredning.

5.2.2. Rektorene i Sigdal kommune

Sigdal ungdomsskole

Rektor ved ungdomsskolen forteller at lærerne gjør kartleggingene. Som ungdomsskole blir rektor og de ansatte kjent med elevene ved overføring fra barnetrinnet. Det gjennomføres overgangsmøter hvor barneskolen og foreldrene er involvert med hensikt om å bli kjent med eleven og de behovene den har.

I skolens første planleggingsuke gjennomgår lærerne sakkyndige vurderinger og årsrapporter for elever med behov for støtte som ITO. I den forbindelse utarbeides vedtak når dette er hensiktsmessig og ønskelige, og videre skrives individuelle opplæringsplaner. Elever som har hatt ITO fortsetter ofte med dette på ungdomsskolen, mens i andre tilfeller blir behovene for tilrettelegging hos særlig sårbare elever først oppdaget ved oppstart på ungdomsskolen. Slike elever kan ha gått under radaren på barneskolen, men med økte krav og en annen organisering, kan utbytte av opplæring ikke være tilstrekkelig. Elevene kartlegges for vansker på ungdomsskolen – drøfting og veiledning via PPT, før det tas skrittet til en oppmelding til PPT.

Sigdalsskolen er som helhet ikke en stor organisasjon, og de har dermed god oversikt og kjennskap til de ulike elevene og hvem som trenger ulike typer støtte/tiltak.

Lærerne er flinke til å ta kontakt med rektor/inspektør dersom de undrer seg over elever eller har utfordringer med elever. Skolen bruker mye tid på å kartlegge og drøfte enkelt elever. Skolen har ukentlige teammøter og teamledermøter, hvor bekymringer rundt elever drøftes, både faglig og sosialt. Lærerne prøver å være så påkoblet som mulig.

Prestfoss skole

Rektor ved barneskolen på Prestfoss forteller at denne skolen er organisert etter basemodellen, hvor 1. og 2. trinn arbeider tett sammen, og likedan for 3. og 4. samt 5. og 7. trinn. Den fleksible organiseringen gjør det mulig å tilpasse undervisningen i større grad, ettersom personalet jobber (mer) på tvers og alle voksne, lærere og assistenter, på samme base er kjent med alle (flere av) elevene på sin base. Det vil si at det hvert år er et fast team av voksne på den enkelte base, og som da skal ivareta både ordinær/tilrettelagt undervisning samt individuell tilrettelagt opplæring. Rektor beskriver at dette gir gode muligheter for å tilrettelegge undervisningen både i grupper og individuelt.

For de yngste elevene prioriteres tidlig innsats gjennom bruk av små grupper og økt bemanning. Skolen har en kartleggingsplan – som ikke utelukkende er knyttet til Udirs krav, men som også omfatter egne planer innen lesing, matematikk, og engelsk, spesielt fra 3. trinn og oppover. Dersom lærerne er usikre på om en elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, drøftes saken mellom ansatte på skolen, samt anonymt med PPT etter behov. Foreldre involveres når de selv uttrykker bekymring, eller når skolen vurderer at det er nødvendig.

Skolen samarbeider tett med PPT, som ofte deltar i drøftinger på et tidlig stadium. Intensiv opplæring gis særlig på de laveste trinnene, og skolen benytter i hovedsak repetisjon og nivåtilpassede oppgaver. Rektor forteller at klassestørrelsene er små (om lag 12 elever), noe som gjør det mulig å tilpasse uten å ta de yngste elevene ut i egne kurs.

Nerstad skole
Lærerne på Nerstad skole arbeider systematisk med tilpasset opplæring for alle elever. Det gjennomføres individuelt tilpasningsarbeid også uten enkeltvedtak, noe som er muliggjort av små klasser og god oversikt hos kontaktlærerne. Lærerne samarbeider på tvers av trinn for å dele erfaringer og kunnskap, og det gjennomføres jevnlige samtaler mellom lærere og med rektor for å drøfte elevens utvikling og vurdere tilpasningsbehov. For elever på 1. - 4. trinn som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, benyttes intensiv opplæring som lesekurs og andre tiltak og tiltakene evalueres fortløpende. Skolen opplyser at foreldrene involveres aktivt, særlig for yngre elever, for å bidra med informasjon om hvordan tilpasningen fungerer hjemme og støtte skolens vurderinger.

Skolen bruker kommunale kartleggingsprøver for å vurdere behov for intensiv opplæring og eventuelt ytterligere utredning. Prøvene brukes særlig når intensiv opplæring ikke gir forventet fremgang. Skolen fremhever gode rutiner for kommunikasjon mellom ansatte og foreldre, kompetanse i personalet og tidlig innsats som suksessfaktorer. Utarbeiding av gode, konkrete og målbare IOP-er har vært en utfordring, men det er jobbet aktivt med dette.

Eggedal skole
Skolen benytter Carlsten-tester til kartlegging av leseforståelse og lesehastighet, og Alfa til mer presise kartlegginger. Erfaringen er at Alfa avdekker flere tilfeller av lese- og skriveutfordringer enn tidligere, og funn følges opp med tiltak. Ved behov for videre utredning tas saker til PPT.
I begynneropplæringen brukes STL+ (Skrive seg til lesing). Elevene skriver egne tekster, ofte om selvvalgte temaer. Tekstene leses hjemme som leselekser etter felles gjennomgang og retting sammen med lærer. Metoden har vært i bruk i om lag sju år ved skolen. Den organiseres slik at differensiering skjer uten at elevene sammenlignes med en felles mal-tekst.

Når det gjelder elever med annet morsmål, opplyses det at skolen har elever fra flere østeuropeiske land, herunder elever fra Ukraina. Skolen benytter (har benyttet) språkpraktikanter fra Litauen og Ukraina som bistår i undervisningen og i skole–hjem-samarbeid. Gjennom *NAFO/OsloMet* deltar ukrainske elever i digital morsmålsopplæring én gang i uken, og kontaktlærer følger opp mellom øktene i tråd med progresjonsplan. Skolen bruker NAFOs åpne digitale ressurser for andre språk der kommunen mangler språkkompetanse. Ved ankomst uten norsk språk benyttes visuelle hjelpemidler og støtte fra ansatte med relevant språk.

5.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole

Gjennom intervjuet med lærere og assistenter/miljøarbeider, som alle jobber med ITO, er det vist til at skolen gjennomfører ulike typer kartlegginger av elever med særlige behov. I den forbindelse drøfter de ansatte konkrete elever med andre i det spesialpedagogiske teamet. Det er fem faste kontaktmøter med PPT gjennom året, og ellers foregår kontakten ved behov.

De forteller at det er viktig med slike samarbeid for å avdekke problemer i hjemmet. I den forbindelse vises det til at skolen har et godt samarbeid med andre kommunale deltjenester. Her nevnes jevnlige møter med helsesykepleier, barnevern, familieterapeut og kommunepsykolog for å drøfte saker og sikre bred faglig vurdering av elevenes behov.

Ved behov kan ytterligere kartlegginger gjennomføres, samtidig som drøftinger gjøres hele tiden. Som eksempel på kartleggingsverktøy nevnes Carlsten. I noen tilfeller har ikke Eggedal skole all nødvendig kompetanse internt på huset, men forsøker da å trekke veksler på eksisterende kompetanse utenfra.

Når det gjelder den daglige oppfølgingen av elever har skolen i flere tilfeller brukt spesialtilpassede løsninger, eksempelvis som at den nevnte miljøarbeideren har gått egne turer med en elev. Dette har etter skolens mening fungert godt. I likhet med dette nevnes også *sliding in*, der en elev har fått hjelp med undervisningen hjemmefra.

5.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole

Lærerne ved ungdomsskolen skulle på den ene siden ønske at de fikk bedre overgangsinformasjon fra barneskolen, noe som vil kunne være nyttig av flere årsaker som å gi en best mulig tilpasset undervisning og støtte. Samtidig ser de det som en fordel at elever skal ha mulighet til å få en ny start ved ungdomsskolen.

Elever som har klare og tydelige utfordringer eller diagnoser som autisme blir fanget raskt opp. Imidlertid har det vist seg at det ofte tar noe tid før en såkalt gråsoneelev blir identifisert med sine utfordringer, dette kan for eksempel være lettere former for dysleksi.

Lærerne viser til kartleggingsverktøy som blir benyttet. *Carlsten*, *M-prøver* og *Alle Teller* nevnes som eksempler. De savner imidlertid 1-10 prøver til dette arbeidet.

Skolen benytter *Showbie* som en digital plattform for kommunikasjon og faglig oppfølging. Dette har betydning for å følge utviklingen blant alle elever uavhengig av om de har vedtak knyttet til ITO eller ikke.

5.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole

5.2.6. PP-tjenesten

Vi har intervjuet tre ansatte fra PPT. Dette er rådgivere med lang erfaring som jobber konkret med alle skolene i Sigdal kommune.

De forteller at de har hatt prosesser på ungdomsskolen om hvordan man skal bruke kartlegginger, og andre prosedyrer til det beste for elevenes opplæring. Som nevnt av lærerne har ungdomsskolen og PPT felles møter og deltar i utviklingstiden.

PPT viste til eksempler på kartlegginger, således blir det brukt ulike verktøy, observasjoner, elevsamtaler og tett dialog med foresatte som metoder. Eksempelvis benyttes *Alfa* (et kartleggingsverktøy som kommuniserer med *Logos*) på Eggedal skole. Skolene jobber med å forbedre kartleggingskompetansen og har planer for systematisk oppfølging.

Det ble vist til eksempel på at det utføres tester og gjennomføres samtaler med foreldre og lærere ved behov. Også observasjoner samt tester benyttes.

Det er en bevissthet rundt at det psykososiale miljøet kan påvirke det faglige.

6. Ordinær undervisning

Dette kapittelet fokuserer på følgende problemstilling:

- **I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?**

6.1. Dokumentasjon

De sakkyndige vurderingene viser at det i noen tilfeller er prøvd ut ordinær undervisning i første omgang. I andre tilfeller har dette trolig ikke vært aktuelt, da det av åpenbare grunner har vært behov for mer omfattende støtte i form av individuelt tilrettelagt opplæring. Årsaker til dette kan for eksempel være psykisk utviklingshemming, eller behov for fysiske tilrettelegginger.

6.2. Intervjuer

6.2.1. Kommunalsjef oppvekst

Sigdal kommune prioriterer intensiv opplæring på 1.–4. trinn, med øremerkede timeressurser som muliggjør hurtige tiltak uten å måtte avvente sakkyndig vurdering. Opplæringslovens §11-3 gir en mulighet til intensiv opplæring til og med 4. trinn. Grunnskolen i Sigdal kommune avventer oppmelding til PPT inntil handlingsrommet i §11-3 er prøvd ut forteller kommunalsjef.

6.2.2. Rektorene i Sigdal kommune

Sigdal ungdomsskole
Rektor bekrefter at skolen prøver intensiv opplæring innenfor ordinær undervisning før ITO blir iverksatt – dette skjer gjennom veiledning av PPT på bakgrunn av skolens kartlegginger

Prestfoss skole
Elever som har behov for personlig assistanse, mottar dette gjennom vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) forteller rektor. Det er ingen elever som per i dag trenger personlig assistanse uten at dette er vedtaksfestet, men rektor er kjent med at det kan gjøres vedtak om personlig assistanse uten at det foreligger en sakkyndig vurdering. Assistentene ved skolen har lang erfaring, og de jobber både i skole og SFO. Det gjennomføres egne SFO-møter/assistentmøter der de blir orientert om forhold som diskuteres i lærermøter, slik at alle ansatte har oppdatert informasjon om elevenes behov.

Per undersøkelsestidspunktet hadde skolen ingen elever som krever fysisk tilrettelegging, men de har tidligere hatt rullestolbrukere. Skolen er derfor fysisk tilrettelagt gjennom ett plan og tilgang til heis. Dersom elever med syns- eller hørselsutfordringer tas inn, vil skolen legge til rette for nødvendige hjelpemidler og tiltak i samarbeid med relevante tjenester.

Nerstad skole
Ifølge rektor jobber lærerne ved Nerstad skole systematisk med tilpasset opplæring for alle elever. Det gjennomføres individuelt tilpasningsarbeid også uten enkeltvedtak, muliggjort av små klasser og god oversikt hos kontaktlærerne. Lærerne samarbeider på tvers av trinn for å dele erfaringer og kunnskap. Det gjennomføres jevnlige samtaler mellom lærere og med rektor for å drøfte elevens utvikling og vurdere tilpasningsbehov. For elever på 1. til 4. trinn som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres intensiv opplæring som lesekurs og andre tiltak, og disse tiltakene evalueres fortløpende. Foreldre involveres aktivt, særlig for yngre elever, for å bidra med informasjon om hvordan tilpasningen fungerer hjemme og støtte skolens vurderinger.

Eggedal skole
Trinnene på skolen består av mellom 6 og 16 elever opplyser rektor. Ved sammenslåing blir klassene større, noe som kan være positivt for elevenes sosiale miljø. For å sikre god faglig progresjon gjennomføres det så langt det lar seg gjøre undervisningene i basisfagene, norsk, matematikk og engelsk, på rene trinn uten sammenslåing.

Skolen har en fast struktur på sammenslåing av trinn. Det er alltid 1. og 2., 3. og 4., og 5. og 6. trinn som slås sammen. Sjuende trinn er ikke slått sammen. Antall elever i klassene vi variere, og lærerbemanningen tilpasses i takt med dette.

Rektor gir uttrykk for en tilfredshet med denne strukturen, noe som gir trygghet og forutsigbarhet for elever, foresatte og de voksne som arbeider ved Eggedal skole.

6.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole

De ansatte ved Eggedal skole bekrefter at intensiv opplæring innfor ordinær undervisning blir benyttet. I noen saker kan det være tvilstilfelle om det er riktig å gå videre med et enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.

6.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole

Lærerne bekrefter at det gjennomføres intensiv opplæring innenfor ordinær undervisning. Det har eksempelvis gjennomført noen lesekurs og regnehjelp.

6.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole

I dette intervjuet vises det til at skolen har overgangsmøter med barneskolen på våren før skolestart. Rektorer og inspektører deltar, og kartlegger både faglige og sosiale forhold. Slike møter gjelder alle elever. I tillegg har 8. trinn oppstartssamtale før vanlig undervisning for å bli kjent, noe som ofte gir en pekepinn på forhold som bør/må kartlegges nærmere.

De viser til at intensiv opplæring innenfor ordinær undervisning blir benyttet. Slik sett har det vært gjennomført lesekurs på 8. trinn, basert på blant annet Carlsten-test.

Skolen har to faglærere i alle basisfag, og det er en praksis med å bruke faglærer når det er behov.

6.2.6. PP-tjenesten

De ansatte i PPT forteller at det på generelt grunnlag er noe forskjellig praksis mellom forskjellige skole når det gjelder ivaretakelse av elever og mulighet for tilpasset opplæring. På skoler i større kommuner kan dette være en utfordring, mens det med små skoler som i Sigdal kommune gjør at lærerne får gitt elevene tett oppfølging samtidig som de har bedre oversikt knyttet til elevenes behov.

I Sigdal kommune har skolene to-lærer-organisering i basisfagene. Nerstad skole trekkes fram som eksempel på at lærerne er flinke til å ta vare på vare på hverandre og blande klasse. Ungdomsskolen blir vist som eksempel på en skole med tett samarbeid mellom lærerne, noe som er viktig med hensyn til å gi opplæring tilpasset de individuelle behovene.

PPT opplever at alle skolene i Sigdal kommune har faglig dyktige lærere som gir elevene den undervisningen og støtten som trengs. *Når enkelte elever ikke får sakkyndig vurdering før sent i skoleløpet, kan det skyldes at barneskolene klarer å ivareta elevens behov innenfor tilpasset opplæring. Men når de kommer opp på ungdomsskolen og inn i en annen organisering og skoleslag kan behovet for ITO fremkomme.*

I den forbindelse uttaler PPT at intensiv opplæring blir gjennomgående praktisert som fast opplegg i Sigdal kommune.

7. Gjennomføring av vedtak

Dette kapittelet fokuserer på følgende problemstilling:

- **I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?**

7.1. Dokumentasjon

Årsrapporter og underveisvurderinger

Dokumentasjonen viser at elevene i de fleste tilfellene har fått gjennomført den undervisningen og støtten som er tildelt gjennom vedtak, og beskrevet gjennom IOP. I noen tilfeller har enkelte elever likevel ikke fått dette fullt ut oppfylt.

Dette kan skyldes forskjellige årsaker. I noen tilfeller har ikke skolen nødvendigvis gjennomført sine plikter. I andre tilfeller har eleven ikke tatt imot undervisningen.

Det fremgår imidlertid ikke tydelig av årsrapportene i hvilken grad vedtakene er gjennomført som beskrevet der og i IOP, men virker som at praksisen i hovedsak har vært god. Slik sett står det ikke hvor mange timer som er gjennomført, eller redegjørelse for eventuelle tapte timer. Dette gjelder årsrapportene for alle de 13 elevene vi har gjennomgått dokumentasjonen til.

Årsrapportene beskriver det undervisningsopplegget, og den støtten elev har hatt gjennom et skoleår. Blant de gjennomgåtte saksmappene fremgår det hva innholdet har bestått i. Det fremgår imidlertid ikke noen tydelig oversikt knyttet til hvor mange timer den enkelte elev har fått gjennomført sett opp mot timene angitt i vedtak om ITO.

Skriftlige redegjørelse og oversikt over gjennomførte timer

<u>Ungdomsskolen</u>
Rektor ved Sigdal ungdomsskole og undervisningsinspektør har gitt en skriftlig redegjørelse for gjennomføringen av ITO. Her vises det til de samme beskrivelsene som er gitt intervjuene. Det presiseres at skolen har som praksis å gjennomføre den vedtatte ITO-støtten i tråd med sakkyndig vurdering, vedtak og individuell opplæringsplan. Rektor og undervisningsinspektør ser at gjennomføringen kan glippe i perioder med mye sykdom og ad hoc-organisering fra dag til dag. Alle klasserom skal ha en utdannet pedagog for undervisning.

Timer som forsvinner på annerledesdager som skidag, fjelltur, aktivitetsdager, DKS-arrangementer m.m. blir ikke gitt «tilbake» til elev med vedtak, da slike dager også regnes som en del av alles opplæring, samt at vi alltid har stor voksentetthet og lærere har spesielle oppgaver rundt særskilt sårbare elever på slike dager. Skal elever få refundert timer som har falt bort, må det skje på bekostning av andre fag, eller etter skoletid. Det har det ikke vært interesse for fra elev, ei heller foresatte.

I forbindelse med dette har rektor og undervisningsinspektør oversendt et Excel-ark som viser oversikten for de to siste årene, på ITO-timer som ikke er erstattet av pedagog. Vedlagt ligger også et eksempel på vikarskjemaene skolen bruker, når pedagoger er fraværende. Oversikten viser at mesteparten av timene er gjennomført.

- noen elever har fått opplæringen fullt ut gjennomført
- andre har fravær på omtrent mellom 10 og 20 timer av en total årstimeramme fra rundt 200 timer og høyere
- et par elever med langt høyere ramme for totale årstimer har også høyere fravær

Ved litt over halvparten av tilfellene er fraværet forklart med forhold som beror på eleven, knyttet til dens sykefravær, skolevegring eller i annet. I resterende tilfeller er fraværet forklart med ansattes fravær. Tilknyttet

til dette har rektor samtidig oversendt en timeplan som viser oversikt som holdes internt knyttet til hvem som har fravær i personalet, og hvordan dette dekkes opp.

Nerstad skole
Rektor ved Nerstad skole har oversendt en oversikt knyttet til fravær for 2025-2026. Det fremgår at i noen få tilfeller har lærere hatt fravær på henholdsvis en eller to timer i løpet av en uke.

Eggedal skole
Rektor ved Eggedal skole har delt en liknende oversikt knyttet til fraværet for 2025-2026. Det fremgår at i noen enkeltuker har det vært fravær av personale. Omfanget dreier seg i de fleste tilfellene om en enkelttime. I noen tilfeller er det to-tre timer i løpet av en uke som mangler. I skjemaet står beskrevet kort forklaring og hvilke lærere/assistenter som har ansvar, samt hvem som eventuelt erstatter.

Prestfoss skole
Rektor ved Prestfoss skole har i epost redegjort for at det ikke faller bort ITO-timer ved skolen som følger av fravær. Rektor uttaler: *Vi har derfor ikke registrert noen timer som er falt bort. Dette har sammenheng med organiseringen av Prestfoss skole, det at det er et større «lag» rundt alle elevene på hver base. Og det har også sammenheng med at vi Sigdal fortsatt har bra bemanning i skolene.*

7.2. Intervjuer

7.2.1. Kommunalsjef oppvekst

Lærere følger opp elevenes utvikling og melder til rektor ved tvil om utbytte. Det er etablert etter- og videreutdanning i basisfag og spesialpedagogikk, i samarbeid med andre kommuner, for å styrke tilpasset opplæring. Sigdal kommune legger til rette for at lærere med spisskompetanse brukes målrettet.

Det er god og felles forståelse av skillet mellom personlig assistanse (§ 11-4), fysisk tilrettelegging (§ 11-5) og individuelt tilrettelagt opplæring (§ 11-6). Dette er forsterket gjennom et regionalt kompetansehevingsprogram i Kongsbergregionen med støtte fra KS-konsulent.
Statsforvalteren har understreket endringene i paragrafene, noe som har bidratt til å løfte kompetansen Alle skoler er fysisk tilrettelagt (universell utforming). Det gjennomføres tilsyn av miljørettet helsevern (samfunnsmedisinsk enhet).

Tegnspråkkompetanse er identifisert som et sårbart område ytterligere blant rektorene. ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) benyttes der dette er mer hensiktsmessig enn tegnspråk, for elever som helt eller delvis mangler funksjonell tale. Konkret tilrettelegging gis etter behov, eksempelvis for elever med epilepsi, rullestolbrukere og elever med hørselsutfordringer, inkludert opplæring i bruk av eventuelle hjelpemidler.

Det er en etablert kultur i Sigdal for å følge PPTs anbefalinger ved vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO). Kontaktlærerne deltar i utforming av IOP. Ved lærerfravær sikres gjennomføring av vedtak gjennom vikar eller ved at kontaktlærer overtar – selv om dokumentasjonen på faktisk oppfyllelse kan forbedres.

I Sigdal kommune er det svært få formelle klager på individuelt tilrettelagt opplæring. Kommunalsjef har likevel erfaring med enkeltsaker der foreldre har ønsket å avstå fra vedtak, eller har vært uenige i oppfølgingen. Slike saker er håndtert og løst, og kommunen er tydelig på ønsket om tidlig dialog ved misnøye.

Om kompetanse
Kommunalsjef viser til at nesten alle assistentene har fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Samtidig er omtrent 98 prosent av lærerstaben godkjente lærere. På ungdomstrinnet har det vært/er enkelte tilfeller der lærere mangler full formell fagkompetanse (60 studiepoeng) i alle undervisningsfag, men de har relevant erfaring og underviser i tråd med læreplanene.

Kommunen har ikke egne morsmålslærere, men det vises til at ukrainske elever får digital opplæring på eget språk gjennom ekstern tilbyder.

IOP og evaluering
Kommunalsjef bekrefter at elever med enkeltvedtak har individuell opplæringsplan (IOP), og at årlige skriftlige evalueringer utføres i tråd med lovkrav. På ungdomstrinnet gis det halvårige evalueringer. Utviklingssamtaler benyttes aktivt for å gi tilbakemeldinger. I den forbindelse jobber Sigdal kommune i samarbeid med kommunene i Kongsbergregionen om å utvikle en felles kvalitetssikret mal for IOP, som skal lanseres i mai/juni 2026. Videre fremgår det at IOP (eksisterende) skal behandles som et levende dokument med drøftinger og evalueringer gjennom året. Hyppige løpende evalueringer skjer i praksis, men blir ikke alltid dokumentert.

Samarbeid med PPT
Kommunalsjef beskriver et samarbeid med PPT som er tett og tillitsbasert. PPT bidrar med kartlegging, forebyggende veiledning og støtte i kompetanse- og organisasjonsutvikling for å sikre inkluderende opplæring. Kommunen ønsker sterkere systematikk i dokumentasjonen (for eksempel sjekklister), og vil be PPT om bistand til å utarbeide enda bedre, tydeligere og mer presise IOP-er.

Oppsummering
Kommunalleder uttrykker stolthet overfor skolelederne (rektorene) og lærerne, som gir solid innsats og oppfyller læreplanene. I Kongsbergregionen kvalitetssikres IOP og tiltaksplaner gjennom et godt fagmiljø. Innføringen av ny opplæringslov i 2024 har ført til tydeligere rutiner, mer systematisk arbeid og bedre internkontroll. Det arbeides etter en felles metodikk på tvers av kapittel 11 og 12, med klar sammenheng mellom trygt skolemiljø, tilrettelegging og skolefravær. Ved økt fravær vurderes behov for sakkyndig vurdering opp mot læringsutbytte.

7.2.2. Rektorene i Sigdal kommune

Sigdal ungdomsskole

Rektor viser til at skolen har elevveiledere og elevassistenter som er dyktige og bistår elevene. Skolen har kompetente faglærere. Alle skolens elevveiledere er barne- og omsorgsarbeid, de har nok lærere med spesialpedagogisk kompetanse, der har kommunen vært veldig flink til å gi etter- og videreutdanning.

Per undersøkelsestidspunktet var det ingen elever med fysiske tilrettelegging/tekniske hjelpemidler på ungdomsskolen. Om det oppstår slike behov vil skolen få beskjed fra barneskolen om slike elever, og få tid til å skaffe nødvendige hjelpemidler.

Rektor forteller også at skolen får tidlig varsel og informasjon fra barneskolen om elever har behov for tilrettelegging som for eksempel skjerming og det blir tilrettelagt og ivaretatt i overgangen fra sjuende til åttende trinn. Videre bekreftes det at kommunen/skoleeier bevilger de nødvendige økonomiske midlene når slike behov oppstår.

Rektor bekrefter at skolen tilbyr og utarbeider underveisvurdering, sluttvurdering og øvrig dokumentasjon av opplæringen som ender opp i et vitnemål for gjennomført grunnskole. Når det gjelder klage på vedtak fremgår det ikke informasjon om dette har forekommet i senere år, men rektor viser i den forbindelse til at det avholdes oppstartsmøter med foreldre ved skolestart.

Avslutningsvis forteller hun at de ansatte ved skolen er samkjørte med hensyn til hvordan de jobber med ITO. Slik sett bekrefter hun at alle de fire skolene i Sigdal kommune er svært samkjørte på dette området. Da hun

begynte som rektor ved Sigdal ungdomsskole for tre år siden var skolen, og kommunens grunnskole, ikke helt samkjørt. Gjennom denne perioden har det slik sett vært en utvikling til det bedre. Skolen har rutiner for foreldresamarbeider og rutiner for samtykke. IOP-er blir fordelt via datasystemet *Elements*.

Prestfoss skole

Ifølge rektor opplever skolen gode samarbeidsrutiner med PPT, og drøftinger gjennomføres i forkant av eventuelle vedtak om ITO. Dette bidrar til at tilrettelegging kan skje tidlig og hensiktsmessig. Det gjennomføres oppfølgingsmøter med både PPT og foreldre i etterkant av vurderinger og vedtak.

På skolen avholdes kontaktmøter annenhver måned, som fungerer som forebyggende samarbeidsarena med PPT. Rektor beskriver samarbeidet som tett, forutsigbart og faglig nyttig.

Om kompetanse

Både kontaktlærere og faglærere er involvert i gjennomføringen av individuelt tilrettelagt opplæring. Kontaktlærerne har hovedansvar for å utarbeide IOP, men samarbeidet mellom lærerne beskrives som tett og helhetlig. Skolen har lærere med spesialpedagogikk i sin fagkrets, men det er ikke bare de som gjennomfører ITO, det kan også være faglærere, her har personalet på den enkelte base et medansvar (ingen lærere som er spesialisert på tilrettelagt opplæring; ansvaret ligger i personalgruppen som helhet.)

Vedtak om tilrettelegging dreier seg i stor grad om å tilby mindre grupper. Ved behov for 1–1-undervisning gis dette i korte, målrettede økter basert på elevens behov, for eksempel en kort gjennomgang av uka eller dagen for å forberede eleven.

Om IOP og evaluering

Ved fravær hos ansatte sikres det at vedtakstimer ikke faller bort. Enten ivaretas opplæringen av en annen lærer eller av assistenter. Skolen har etablert en organisering som gjør det mulig å gjennomføre de ITO-timene som er planlagt ved at f.eks. den ordinære undervisningen gis i en litt større gruppe. Det er derfor ingen timer som må «tas» igjen, med det kan bli tatt igjen timer samme dag dersom noe uforutsett oppstår.

Rektor beskriver tette relasjoner mellom elever og ansatte, og fleksibilitet i organiseringen gjør at skolen kan ivareta kravene i vedtakene. Selv om det eldste trinnet har 38 elever totalt, opplever skolen at gruppene fungerer godt.

Hver kontaktlærer har avsatt ukentlig tid til elevsamtaler. Dette er timeplanfestet i arbeidsplanen til kontaktlærerne. Litt avhengig av antall elever på trinnet, så vil alle elevene få en samtale ca. hver måned. Det gir da mulighet for systematisk oppfølging av elevene. Det blir derfor ikke bare en samtale med hver elev før foreldresamtaler. Skolen praktiserer *Timeplan elevfestet tid* én gang i uken, der elevene får systematisk oppfølging. I tillegg gjennomføres samtaler mellom elever og kontaktlærere også utenom faste samtaletidspunkt (særlig i forkant av foreldresamtaler). Ifølge rektor innebærer dette at skolen har hyppigere elevsamtaler enn hva minimumskravene tilsier.

Klage

Klageadgangen opplyses om i vedtakene. Rektor oppgir at det har vært én klage det siste året, knyttet til manglende tilgjengelig logoped. For øvrig kjenner rektor ikke til klager som har blitt forelagt i løpet av de siste årene.

Utfordringer

De største utfordringsområdene skolen ser er generelle lærevansker og språkvansker, særlig siden skolen får relativt mange flyktninger. Dette skaper utfordringer knyttet til vurdering av når det foreligger behov for ITO, og når vansker skyldes språkutvikling. Skolen har ikke morsmålsopplæring, men har utviklet intern kompetanse på arbeid med minoritetsspråklige elever.

Nerstad skole

Rektor forteller at elever med behov for personlig assistanse får dette gjennom dedikerte assistenter. Samarbeidet mellom lærere og assistenter fungerer godt, og prinsippet er at elevene skal være mest mulig i klasserommet. Det vises til eksempel på at bruk av base har vært tatt i bruk for elever med spesielle behov, samtidig som skolen legger til rette for inkludering i fellesskapet.

Skolen har fysisk tilrettelegging inkludert heis, og er tilrettelagt for rullestolbrukere selv om det ikke er dagens behov. Elever med hørselsutfordringer får tekniske hjelpemidler som headset, og skolen mottar bistand fra hjelpemiddelsentralen og PPT ved behov. Tidligere erfaringer med synsutfordringer er håndtert ved hjelp av tilpasset tastatur, forstørret tekst og bistand fra PPT.

Skolen har flere lærere med spesialpedagogisk kompetanse, noe som styrker arbeidet med tilpasset opplæring og intern kommunikasjon. Assistentene har variert fagbakgrunn, blant annet fagbrev og utdanning innen barnesamtaler. I tillegg nevnes det at bemanningen også består av en lærling innen barne- og ungdomsarbeiderfaget som tilfører et nytt blikk i arbeidet. Rektor sørger for gjennomføring av faste ukentlige møter med assistenter der observasjoner og erfaringer deles.

Personalet har jobbet aktivt med å forbedre kvaliteten på IOP-er ved å konkretisere målene, gjøre dem overkommelige og målbare. IOP-ene er levende dokumenter som brukes aktivt i det daglige arbeidet. Årsrapporter utarbeides årlig for å dokumentere utviklingen opp mot målene. Fravær føres internt, og rektor har løpende oversikt over bortfall av timer. Det er sjelden elever mister timer knyttet til tilpasset opplæring, da skolen har sterkt fokus på inkludering og gjennomføring av tiltak i klasserommet.

Rektor opplyser at de har gode IOP-er, og at en av de ansatte har satt seg grundig inn i arbeidet med å utforme mål som er konkrete og ikke for uoverkommelige. Det er jobbet systematisk med årsrapporter, og dette arbeidet er gjennomført på en god måte. IOP-ene beskrives som levende dokumenter som løpende evalueres og brukes aktivt i oppfølgingen av elevene.

Rektor har oversikt over fravær og følger med på om elever mister timer knyttet til tilpasset eller individuelt tilrettelagt opplæring. Det er svært lite fravær, men når det forekommer vurderes det hvilke elever som mister timer. Skolen opplyste at de har sterkt fokus på at tilpasset opplæring og tilrettelegging skal gjennomføres som planlagt, og kontaktlærer har ansvar for dette i det daglige. Det foregår sjelden, eller nesten aldri, at elever mister opplæring de har krav på. Skolen legger også vekt på inkludering, og elevene er i liten grad alene eller i én-til-én-situasjoner utenfor fellesskapet.

Alle kontaktlærere gjennomfører elevsamtaler før utviklingssamtalene. Samtalene dokumenteres skjema til utviklingssamtalen. Utviklingssamtaler sendes skriftlig til foresatte, og alle elever deltar, bortsett fra elever på høsten i 1. klasse. Kartlegging(er) brukes til å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte.

Foresatte får informasjon om klagerett i forbindelse med vedtak. Det er få klager i kommunen. Eventuell misnøye håndteres gjennom samtaler mellom foresatte og kontaktlærer, ekstra møter settes opp ved behov, og skolen sørger for god dialog og oppfølging.

Eggedal skole

<u>Vedtak og PPT</u>

Skolen har tett kontakt med PPT. Kontaktperson fra PPT deltar i møter med foresatte og følger opp saker frem til vedtak ferdigstilles.

Det vises til eksempel på at PPT benytter spesialkompetanse fra eksternt hold, der de selv ikke har spisskompetanse. Eksempelvis har PPT fått veiledning fra Senter for Logopedi i Asker, og brukt den nevnte metoden *sliding in.*

Ved fravær som gjør oppmøte vanskelig, gis opplæring i hjemmet for å ta igjen timer. Skolen fører oversikt over fravær og dokumenterer hvilke timer som faller bort og hvordan disse tas igjen eller kompenseres. Det er stilt spørsmål om hvorvidt rapportering av antall gjennomførte spesialundervisningstimer bør inngå i årsrapportene.

Sigdal kommune har oversikt over lærernes formelle kompetanse. Skolen beskriver en stabil lærerstab med nødvendig fagkompetanse. Assistentene har i hovedsak fagbrev eller er under relevant utdanning. I en konkret sak med elev med matematikkvansker er det vedtak om en-til-en-oppfølging av lærer. I tillegg får eleven korte daglige økter (om lag 20 minutter) med merkantilt personale mellom spesialundervisningstimene, begrunnet i en etablert god relasjon.

Rektor opplyser at de har en dedikert ressursperson som bistår blant annet med dette, bistår lærere i å utarbeide individuelle opplæringsplaner (IOP). IOP-er evalueres hver sjette uke. Arbeidet pågår med å gjøre planene mer konkrete og anvendelige i den daglige undervisningen, herunder tydeligere målformuleringer, indikatorer for progresjon og tydelig kobling mellom tiltak og vurderingspunkter. PPT er tilgjengelig for kontakt og veiledning i forebyggende arbeid, samt for utarbeidelse av sakkyndige vurderinger der dette kreves.

Skolen har faste strukturer for oppfølging: ukentlige teammøter og ukentlige fellesmøter der enkeltelever og tiltak drøftes. Det avholdes månedlige spesialpedagogiske teammøter. Skolen har også ressursteam der ekstern kompetanse deltar ved behov. PPT deltar i fem planlagte møter årlig, med tilleggsmøter ved behov. BTI brukes for å løfte saker tidlig. LP-modellen brukes til pedagogiske analyser for å identifisere og bearbeide faktorer som opprettholder utfordringer, og til å beslutte tiltak.

Rektor bekrefter avslutningsvis at de ikke mottar klager på vedtak. Dokumentasjon (IOP, evalueringer og årsrapporter) gjennomgås muntlig i møte med foresatte før utsendelse for å sikre at innhold og konsekvenser forstås. Skolen har mulighet for tett dialog og hyppige møtepunkter rundt elever med vedtak.

7.2.3. Kontaktlærere med flere Eggedal skole

Foreldrene er stort sett enig om innholdet i vedtakene, men iblant kan det drøye i tid før foreldre henviser deres barn til PPT. I så måte pleier skolen å dokumentere at de kontakter aktuelle foreldre om dette.

Arbeidet med tidlig innsats trekkes fram som en viktig del av arbeidet med å gi elever nødvendig og tilpasset opplæring/oppfølging. Det vises til at det kan skje endringer i elevens liv, og slik sett er undring og tett samarbeid mellom aktuelle parter viktig.

De bekrefter at skolen oppfyller kompetansekravene. Lærerne har relevant fagkompetanse, og det vurderes også kompetansekrav for assistenter og miljøarbeidere som jobber med elevene. Det er også ulike spesialkompetanser, som gjør at de ansatte utfyller hverandre.

Skolens størrelse gir dessuten mulighet for fleksibel bruk av personalressurser, slik at elever kan få ekstra oppfølging ved behov.

De individuelle opplæringsplanene lages konkret, med ulike delmål. Har etter hvert kommet med noen tillegg, for å gjøre disse enda mer konkrete. Utbytte skal i større grad måles i underveisvurderinger. De ansatte viser til at innholdet i vedtakene og IOP-ene stort sett blir gjennomført, noe som blant annet henger sammen med at skolen har lite fravær blant ansatte og bruker vikarer ved behov.

På spørsmål om det er kommet klager på undervisningsopplegg eller vedtak fra foreldre, bekreftes det ingen klager har vært adressert til skolen i senere år. For en del år siden opplevde Eggedal skole dette da Sigdal kommune hadde et spesielt budsjettår og dermed ikke de største ressursrammene tilgjengelig for skolen. For øvrig bekreftes det at klageretten blir opplyst om til foreldrene skriftlig og muntlig.

<u>Assistanse og fysiske tilrettelegginger</u>
Assistentene jobber ut fra individuelle opplæringsplaner (IOP), og sikrer at elevene har faste rammer å forholde seg til. Slike rutiner sammen med assistenters tilstedeværelse i klasserommet gjør elevene roligere, og bidrar til å sikre en tilfredsstillende undervisning.

Noen elever har assistenter gjennom hele dagen, mens andre delvis. Det er også noen elever som har egne rom å trekke seg tilbake til. For å sikre systematikken i dette gjennomføres faste møter mellom den enkelte kontaktlærer og assistent. Målene i IOP-ene blir evaluert hver sjette uke, og det benyttes Teams og loggbøker for å utveksle informasjon.

Når det gjelder behovet for fysiske tilrettelegginger var det ved undersøkelsestidspunktet ingen elever ved skolen som hadde slike behov. Det bekreftes at dersom en elev med behov for dette skulle begynne ved skolen er de forberedt. Det vises til at skolen har tilrettelegginger som heis, lydanlegg, handikaptoaletter og kan skaffe andre hjelpemidler ved behov.

7.2.4. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole

Ungdomsskolelærerne bekrefter at skolen har god kompetanse blant lærere, assistenter og ansatte generelt. Dette bidrar til å sikre at opplæringen gjennomføres i tråd med vedtak/IOP og at hensiktsmessige tilrettelegginger blir gjort.

I fellesmøter blir det avsatt tid til å skrive IOP-er. Det anses som positivt at faglærerne skriver inn det som gjelder de respektive fagene. Skolen har en spesialpedagogisk mappe hvor alle dokumenter foreligger.

Lærerne opplever at timene i vedtakene stort sett blir gjennomført, og de mener det er rimelig å legge til grunn at timene i årsrapportene stemmer med det som faktisk er gjennomført. Det er tett oppfølging for å sikre gjennomføring av IOP, og høy voksentetthet i klasserommet. Men gjennomføringen av timene blir ikke alltid tellet nøyaktig. Selv om de fleste timene gjennomføres i tråd med vedtak og IOP, kan langvarig fravær hos elever eller assistenter kan gjøre det vanskelig å gjennomføre alle planlagte timer. Slike tilfeller fanges opp og håndteres etter beste evne.

I forbindelse med evaluering av ITO, og ordinær undervisning, blir underveisvurderinger og sluttvurderinger gjennomført. Utviklingssamtaler og jevnlige elevsamtaler avholdes. Etter lærernes erfaring gis elevene tett oppfølging, som sikrer individuell opplæring uavhengig av om det foreligger et vedtak. Lærerne har ikke opplevd noen klager på vedtak, men retten blir opplyst om.

De opplyser videre om at elever med behov for personlig assistanse får dette. Oppfølgingen gis i samarbeid med lærere, og dette fungerer etter lærernes mening godt. Per undersøkelsestidspunktet var det ingen ved skolen som hadde behov for fysiske tilrettelegginger, men for noen år siden var det en elev som satt i rullestol og fikk nødvendige tilrettelegginger for dette.

7.2.5. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole

Ved fravær blant personalet kan det forekomme at noen elever mister timer i henhold til IOP. Særlig ved uplanlagt fravær kan dette være utfordrende, mens det ved planlagt fravær blant lærere settes inn vikarer. Skolen prøver så langt det lar seg gjøre å sette inn faglærere. Noen ganger får man tak i en lærer som ikke har særlig kompetanse i det aktuelle faget, men den får da et utarbeidet undervisningsopplegg fra faglæreren.

Det er lagt vekt på at IOP skal være et dynamisk dokument som kan endres underveis, og at det skal brukes aktivt i det daglige arbeidet med elevene. Som et punkt med forbedringspotensiale nevnes årshjulet. Skolen hadde per undersøkelsestidspunktet definert ulike typer tiltak og handlinger som legges opp til å gjennomføres i løpet av skoleåret, gjennom ulike perioder. Likevel anså inspektør og rådgiver at det har vært/er et forbedringspotensiale med hensyn til å systematisere dette ytterligere.

Når det gjelder årsrapporter har skolen ikke ført et nøyaktig regnskap over føring av gjennomførte timer. Skolen har derimot rutiner for føring av fravær, og betydelig skolefravær gjør seg gjeldende etter 10 dager. I så måte vil man kunne skrive i årsrapporter at noen mål ikke kan vurderes grunnet høyt fravær. For øvrig gjennomføres andre underveisvurderinger, fagrapporter, muntlige innspillinger og presentasjoner.

Som digital kommunikasjonsplattform mellom skole-hjem benyttes *Showbie.* Jo flere kartlegginger/prøver og så videre som samles av informasjonskilder, desto bedre grunnlag har skolen får å gi vurderinger. Også elever med ITO har innleveringsoppgaver som gir resultater.

Når det gjelder klager på vedtak eller undervisning generelt er dette noe de ikke kjenner til at har forekommet, men de viser til at klageretten blir opplyst om. Dette skjer både muntlig, og skriftlig for eksempel i vedtakene.

Inspektør og rådgiver opplever at det er god dekning med hensyn til antall assistenter på skolen, de viser også til at det er god dekning med grupperom. Noen ganger må assistentene omrulleres, samtidig som det legges opp til å matche disse med elevene.

De bekrefter at skolen gjør fysiske tilrettelegginger. Tidligere var det en elev som hadde mikrofonutstyr grunnet nedsatt hørsel. Skolen har også tilrettelagt for rullestolbrukere som tidligere har vært elev ved skolen. Etter deres oppfatning får skolen nødvendige ressurser til å gjøre tiltak.

7.2.6. PP-tjenesten

PPT gir uttrykk for at de ser elever med assistentbehov får dette i basisfagene og ved behov, som i utetimer, men kanskje ikke i alle timer. Det bekreftes at elevene stort sett får enkeltvedtak ved behov, og det er også enighet om at det er samsvar mellom PPTs vurderinger og vedtakene som skolene i Sigdal kommune fatter.

I dette intervjuet ble det bekreftet at skolene har kompetente lærere og assistenter, samt at det er et fokus på å oppfylle kompetansekravene for individuelt tilrettelagt opplæring. Etter deres syn er det likevel en nedside ved tolærersystemet, at enkelte lærere kan bli pasifisert. Ungdomsskolen fremheves som en skole med god ledelse, noe som bidrar til å legge til rette for samarbeid og gjennomføre forbedringsarbeid.

Bruken av individuelle opplæringsplaner fungerer etter deres syn godt og dokumentene gir en god oversikt over hvordan ITO skal utføres. Samtidig blir PPT fortalt av lærerne at dette skal være et levende dokument. Ved behov kan lærerne foreta enkelte tilpasninger ut fra IOP. Som ledd i arbeidet med å sikre gode IOP-er har det vært gjennomført workshop på ungdomsskolen mellom de ansatte der og PPT. I tillegg til dette er foreldrene ofte svært påkoblet med å gi tilbakemeldinger om undervisningsopplegget.

Det ble konstatert at det per i dag ikke er mange elever med store fysiske tilretteleggingsbehov, men at skolene i kommunen er forberedt på å tilpasse seg dersom slike behov skulle oppstå, for eksempel ved rullestolbrukere.

Det ble vist til eksempel på at det har vært en sak på ungdomsskolen om skolefravær, skolen har gitt god bistand. Det finnes rutiner for oppfølging av skolefravær, og at disse rutinene fungerer godt i praksis, med lærere som er pålogget og følger opp elevene.

Når det gjelder fysiske tilretteleggingger hadde PPT ingen særskilte bemerkninger i intervjuet.

Heller ikke PPT opplever klager, men det er alltid noen som ikke er fullt ut fornøyde blant foreldre. Det ble understreket at skolene informerer både skriftlig og muntlig om retten til å klage, og at dette er en del av skolens rutiner.

8. PPTs arbeid

Dette kapittelet fokuserer på følgende problemstilling:

- **I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?**

8.1. Intervju

8.1.1. Rektorene i Sigdal kommune

Sigdal ungdomsskole
Rektor bekrefter at skolen støtter seg på PPTs arbeid og faglige vurderinger i forkant av vedtak. Det er tett og godt samarbeid mellom skolen og PPT.
Skolen vedtar det som fremgår som anbefalinger i sakkyndig vurderinger og avviker ikke dette. Kommunen har avsatt økonomiske rammer til å følge PPTs anbefalinger og vurderinger fullt ut. Sigdal ungdomsskole følger derfor lovverket og har ressursene til det. Rektor har erfaring fra skoler i andre kommuner, og forteller at denne praksisen ikke er gjeldende overalt.

Prestfoss skole
PPT oppfattes som stadig mer kompetent, noe som gjør det enklere å få relevante vurderinger og vedtak. Skolen opplever å få gode maler og støtteverktøy knyttet til ny opplæringslov, blant annet gjennom samarbeid i Kongsbergregionen og Modum PPT.

Nerstad skole
Det gjennomføres faste kontaktmøter med PPT med avtalte datoer som gir forutsigbarhet. Lærerne kan ta opp saker der intensiv opplæring ikke gir tilstrekkelig effekt. Skolen følger PPTs anbefalinger for timer og tiltak, og vedtakene fattes i tråd med sakkyndige vurderinger. Elever og foresatte deltar i møter, får samme informasjon og involveres i vurderingene. Det er god dialog med PPT om muligheter, tiltak og gjennomføring.

Eggedal skole
Dette fremgår i denne rapportens kapittel 7.

8.1.2. Kontaktlærere med flere Eggedal skole

De ansatte viser at til at skolen støtter seg på de faglige anbefalingene fra PPT gjennom sakkyndige vurderinger og andre relevante dokumenter eller tilbakemeldinger. I likhet med de andre skolene i kommunen velger Eggedal skole i de aller fleste tilfellene å gi vedtak om det PPT foreslår.

8.1.3. Kontaktlærere Sigdal ungdomsskole

Lærerne opplever et godt samarbeid med PPT, og de har i den forbindelse har hatt ITO-samarbeidstime. De opplever også et godt samarbeid med foreldre. Når lærer har foreslått at de bør kontakte PPT for å sikre sitt barn nødvendig støtte har foreldre sagt seg enig.

8.1.4. Undervisningsinspektør og rådgiver Sigdal ungdomsskole

Inspektør og rådgiver forteller om et godt samarbeid med PPT, hvor det er faste møtedager med skolen. I den forbindelse deltar de i lærernes utviklingstid og gir veiledning om utarbeidelse og bruk av IOP.

PPT har blitt tydeligere på hvilke kartlegginger og dokumentasjon lærerne bør ha med til møter, noe som effektiviserer saksgangen og gir raskere oppfølging.

Når det gjelder veien fra undring til sakkyndig vurdering funger også dette bra. Skolen opplever liten motstand fra foreldre. Foreldre kan gjerne ha innspill til sakkyndig vurdering, hvor det er uenighet, men opplever at det er godt samarbeid.

9. Vurdering av revisjonskriterier

I dette kapittelet vurderes alle revisjonskriteriene hver for seg, knyttet til rapportens problemstillinger (1, 2, 3 og 4).

Problemstillinger:

- I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?
- I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?
- I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?
- I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?

Vurderinger av revisjonskriterier:

Kommunen skal sørge for at alle elevene får en opplæring tilpasset personlige forutsetninger, som gir et tilfredsstillende utbytte (problemstilling 2, 3)
Sigdal kommune har etter vårt syn innrettet en organisering og arbeidsmetoder som bidrar til at elevene i kommunens skoler får opplæringstilbud tilpasset personlige forutsetninger. Det gjennomføres i den forbindelse styrket undervisning innenfor ordinær opplæring.

Kommunen har lagt seg på en praksis der PPTs anbefalinger knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring i all hovedsak blir fulgt opp gjennom tildeling av vedtak. Sigdal kommune har prioritert å avsette ressurser til skolene, og statistikken viser at kravene til lærertetthet i all hovedsak er godt innenfor normene.

Vi vurderer at kommunen i stor grad lykkes med gjennomføringen av opplæring som angitt i vedtak og IOP. Undersøkelsen viste imidlertid at i enkelte tilfeller har elever mistet undervisningstimer i form av IOP grunnet fravær blant lærere, pedagoger eller assistenter. Slikt fravær skyldes eksempelvis sykdom. Det er vår vurdering at skolene i kommunen har en ensartet praksis med hensyn til tildeling og utarbeidelse av vedtak og IOP, mens gjennomføringen kan variere noe. Vi har ikke grunnlag for å vurdere om variasjonene med hensyn til gjennomføringen skyldes systematiske forskjeller mellom skolene, eller om dette er mer tilfeldig knyttet til akutt fravær eller andre forhold.

Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene. Ved tvil om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen skal dette meldes til rektor (problemstilling 1, 3 og 4)
Undersøkelsen viser at lærerne følger med på utviklingen til elevene. I samarbeid med PPT benyttes faglig anerkjente kartleggingsverktøy og tester. I forbindelse med dette gjennomføres overgangsmøter mellom barneskole og ungdomsskole.

Vi finner det sannsynliggjort at lærerne melder fra til rektor ved tvil om opplæringen er tilfredsstillende.

Hoveddelen av datainnsamlingen gir et bilde som tilsier at Sigdal kommune har gode rutiner for å følge med på elevenes utvikling. Dette gjennom daglig oppfølging og bruk av kartlegging. Spørreundersøkelsen gir imidlertid en nyansering til dette, hvor 10 av 23 som har besvart spørsmålet i varierende grad er negative, det vil si at de

mener skolen/kommunen ikke har gjennomført gode nok kartlegginger. Dette er likevel et forholdsvis lavt responstall, og det er usikkert om i hvilken grad det er representativt. Spørreundersøkelsen må derfor vurderes i sammenheng med øvrige fakta i revisjonens undersøkelse.

Denne forvaltningsrevisjonen har også vist at enkelte foreldre venter lenge med å melde sitt barn opp til PPT, noe som i praksis kan føre til at en elev går glipp av en kartlegging og oppfølging som med fordel kunne vært gitt.

Vi vurderer at lærerne har gode systemer for å følge med på utviklingen til elevene, og at det blir meldt fra til rektor når er elev er vurdert å ikke ha tilfredsstillende opplæring. Etter vår vurdering lykkes kommunen i stor grad med dette, men vi finner det sannsynlig at enkelte barn med fordel burde blitt kartlagt på tidligere tidspunkt.

Dersom en elev i en klasse mellom 1. og 4. trinn ikke har tilfredsstillende opplæring skal skolen iverksette intensiv opplæring etter §11-3 (problemstilling – 2, 3, 4)
Undersøkelsen viser at intensiv opplæring innenfor ordinær undervisning blir gjennomført. Vi har sett noen konkrete eksempler på at dette gjennomføres i dokumentgjennomgangen. Rektorene, lærerne, og øvrige ansatte i grunnskolen og PPT bekrefter at dette gjennomføres.

Vi vurderer at skolene i Sigdal kommune har en praksis med å gjennomføre intensiv opplæring etter §11-3 i opplæringsloven.

Skolen skal vurdere om tiltakene i form av intensiv opplæring er gode nok til å gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglene i §§ 11-4, 11-5 og 11-6 (problemstilling 2 og 3)
Informasjonen fra elevmappene og intervjuene viser at skolene vurderer om den intensive opplæringen er god nok, eller om det eventuelt skal gis vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.

Vi vurderer at grunnskolen i Sigdal kommune vurderer dette på en systematisk måte, og at et vedtak om ITO blir tilbudt dersom skolen og PPT mener det er hensiktsmessig.

En elev med rett på individuelt tilrettelagt opplæring skal bli tildelt slik støtte gjennom enkeltvedtak når dette er ønskelig (problemstilling 3)
Denne forvaltningsrevisjonen viser at den enkelte skole gir tilbud om individuelt tilrettelagt opplæring gjennom et vedtak når en sakkyndig vurdering viser at behovet er til stede. Dette gjelder også tilbud om assistanse og fysiske tilrettelegginger. Vedtak om assistanse eller tilrettelegginger kan gjøres med bakgrunn i andre typer tester og kartlegginger. Gjennomgangen av elevmappene og informasjonen gitt i intervjuene viser at skolene i all hovedsak tildeler det undervisningsopplegget/støtten som PPT har anbefalt.

I forkant av et enkeltvedtak skal den pedagogisk-psykologiske tjenesten gi en sakkyndig vurdering som viser til elevens utbytte av eksisterende opplæring, hva som er realistiske mål, og hvordan disse målene kan oppnås (problemstilling 1 og 4)
Den samlede informasjonen i undersøkelsen viser at PPT gjennomfører sakkyndige vurderinger som viser til elevens utbytte av eksisterende opplæring, hva som er realistiske mål, og hvordan disse målene kan oppnås. Disse fremstår nemlig konkrete og individuelt rettet.

Før en eventuell sakkyndig vurdering gjennomføres skal eleven eller foreldrene ha gitt sitt samtykke (problemstilling 1)
Undersøkelsen viser at foreldre til elevene har gitt samtykke. Den skriftlige dokumentasjonen viser signaturer fra foreldre knyttet til dette, og praksisen er bekreftet gjennom intervjuene.

Den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring må oppfylle aktuelle kompetansekrav for lærere (problemstilling 3 og 4)
Sigdal kommune Handlingsveileder for tilpasset opplæring og ITO er et verktøy som skal sikre en god faglighet i forberedelse og gjennomføring av dette.

Kommunalsjef viser til at 98 prosent av lærerne har godkjent lærerutdanning, samtidig har nesten alle assistentene fagbrev i barne- og ungdomsarbeidet. Rektorene, PPT, lærerne, med flere gir samsvarende virkelighetsbeskrivelser. Samtidig fremgår det at i enkelttilfeller har ikke lærere full undervisningskompetanse i alle enkeltfag, men dette blir da støttet med undervisningsopplegg fra en faglærer.

Vi vurderer at Sigdal kommune sørger for gjennomføring av ITO skal gjennomføres i tråd med aktuelle kompetansekrav, og det er vår vurdering at dette i hovedsak lykkes.

En elev som har vedtak som individuelt tilrettelagt opplæring skal ha en individuell opplæringsplan (IOP) (problemstilling 3 og 4)
Gjennomgangen av elevmapper viser at alle elever med vedtak om ITO også har en individuell opplæringsplan (IOP). Dette samsvarer med informasjon gitt i intervjuene. IOP-ene fremstår konkrete og faglig forankrede. Flere av de ansatte forteller også at IOP-en skal være et levende dokument, som gjør at oppdateringer/justeringer tas når det har skjedd endringer i en elevs opplæringssituasjon.

Skolen skal en gang i året utarbeide en skriftlig oversikt som viser den opplæringen elever med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring har fått, sammenholdt med målene i den individuelle opplæringsplanen. Eleven eller foreldrene skal gis tilgang til dette (problemstilling 3)
Dokumentasjonen viser slike årsrapporter. Det fremgår oversikt over den opplæringen som er tildelt, gjennomført, og hvordan dette samsvarer med målene i IOP. Undersøkelsen viser at rapportene blir delt med foreldrene.

Årsrapportene viser imidlertid ikke hvor mange timer ITO som er gjennomført, eventuelt hvor mange som ikke er gjennomført. Manglende gjennomføring kan skyldes fravær blant undervisningspersonale eller eleven selv. Gjennom intervjuene er denne praksisen bekreftet. Vi har fått oversendt oversikter fra skolene som viser bortfall av ITO-undervisning i 2025/2026. Rektor ved Prestfoss skole har redegjort for at det ikke er registrert timer til ITO som har falt bort i samme periode.

Vi vurderer at skolene i Sigdal kommune utarbeider årsrapporter som gir en god oversikt over den opplæringen elevene har fått, noe som her er relatert til ITO. Vi anser det som positivt at skolene har oversikt over fravær blant ansatte og bortfall av timer. Tilbakemeldinger fra flere foreldre i spørreundersøkelsen viser likevel at ikke alle er kjent med om deres barn har fått sine vedtak fullt ut gjennomført. Dette tyder også på at skolen heller ikke gjennom annen informasjonsgiving har formidlet denne informasjonen tilfredsstillende.

Vi vurderer at selv om Sigdal kommune gir foreldre relevante opplysninger og rapporter om gjennomføringen av undervisningen, er den samlede informasjonsgivingen til foreldre ikke fullt ut tilfredsstillende. Det fremgår eksempelvis ikke av årsrapporten hvor mange ITO-timer som er gjennomført.

Skolen skal tilby alle elever underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon av opplæringen. Relevant for denne undersøkelsen gjelder dette elever med tilpasset opplæring eller individuelt tilrettelagt opplæring (problemstilling 2 og 3)
Som nevnt i overnevnte revisjonskriterium gir Sigdal kommune alle elever i grunnskolen årsrapporter. Undersøkelsen viser også at andre former for vurderinger som halvårsvurderinger, karaktergivning på ungdomsskolen, og vitnemål blir gitt.

Eleven eller elevens foreldre har rett til å klage på et vedtak, herunder gjennomføring av individuell opplæringsplan (problemstilling 3)
Dokumentasjonen og informasjonen fra intervjuene viser at klageretten på vedtak blir opplyst om.

Undersøkelsen viser at det har vært svært få klagetilfeller. Dette er på mange måter positivt, siden det kan tyde på en god praksis. Etter vårt syn kan dette i stor grad ha årsak i at Sigdal kommune har valgt å avsette ressurser for å tilby det ITO-opplegget som PPT anbefaler.

Men et fåtall klager er ikke udelt positivt. Vi anser det som sannsynlig at det hadde forekommet noen flere klager dersom foreldrene hadde hatt bedre informasjon om den faktiske gjennomføringen av ITO, herunder bortfall av timer.

10. Konklusjoner

I dette kapittelet konkluderes det på problemstillingene hver for seg med bakgrunn i revisjonskriteriene. En del revisjonskriterier går igjen på flere problemstillinger, det vil derfor kunne forekomme noen repetisjoner av vurderinger.

I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?
Denne forvaltningsrevisjonen viser at Sigdal kommune gjennom skolene og PPT sørger for at elever med særskilte utfordringer blir kartlagt med hensyn til sitt opplæringsbehov. I den forbindelse benyttes faglig anerkjente verktøy og andre relevante informasjonskilder.

Samtidig viser undersøkelsen at noen elever ikke blir fanget opp, og dermed ikke oppmeldt for kartlegging før sent i skolegangen. Her må det presiseres at dette skyldes ulike forhold som for eksempel at foreldre ikke velger å melde opp sitt barn til PPT, noe som er frivillig.

Vi konkluderer med at Sigdal kommune har en god praksis med å sørge for tilstrekkelig kartlegging i slike tilfeller. Men dersom en elev ikke blir oppmeldt til PPT, vil den ikke nødvendigvis få den kartleggingen som med fordel kunne vært gitt og som eleven ville hatt rett på.

I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?
Undersøkelsen viser at Sigdal kommune har som praksis å tilby styrket undervisning innenfor ordinær opplæring. På bakgrunn av kartlegginger, prøver og generell oppfølging søker skolene å gi alle elever en opplæring ut fra individuelle behov. Dette gjelder ordinær undervisning, styrket undervisning innenfor ordinær opplæring, eller ITO.

Vi konkluderer med at Sigdal kommune sørger for at elever med særlige behov får delta i ordinær undervisning, når dette ut fra faglige vurderinger er vurdert hensiktsmessig. Etter vår vurdering arbeider skolene etter et prinsipp om at styrket undervisning innenfor ordinær opplæring/ordinær opplæring i utgangspunktet skal prøves først. Dersom det av åpenbare årsaker er behov for ITO fra begynnelsen vil det gis vedtak om dette.

I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?
Undersøkelsen viser at Sigdal kommune avsetter betydelige ressurser til gjennomføring av individuelt tilrettelagt opplæring (ITO).

Gjennom denne forvaltningsrevisjonen vises det som nevnt et stort sammenfall mellom sakkyndig vurderinger – vedtak – individuelle opplæringsplaner – og årsrapporter.

Vi konkluderer med at elever med vedtak om ITO i stor grad, men ikke fullt ut får den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet. Undersøkelsen har avdekket at enkelte elever faktisk har mistet ITO-timer. I andre tilfeller er det ikke dokumentert om ITO er gjennomført i tråd med vedtak.

Skolene dokumenterer opplæringen, noe som viser hva dette har bestått i. Kommunen har likevel ikke vist til et system som viser tapte timer, eller som viser hvordan tapte timer skal erstattes. Skolen skal uansett informere foreldre om tapte timer, selv om dette ikke nødvendigvis står eksplisitt i årsrapportene. Spørreundersøkelsen viser også at en del foreldre mangler informasjon om i hvilken grad ITO er gjennomført i henhold til vedtak og individuell opplæringsplan (IOP).

I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?
Den samlede informasjonen viser at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger, og deltar i et løpende samarbeid med skolen om å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge til rette for elever med særskilte behov. Informasjonen fra skolene og kommunalsjef oppvekst peker i samme retning, og bekrefter dette.

Vi konkluderer med at PPT ivaretar sitt ansvar med hensyn til dette.

11. Anbefalinger

Med bakgrunn i vår gjennomgang vil vi anbefale Sigdal kommune følgende:

- registrere gjennomførte og tapte ITO-timer mer systematisk, og formidle informasjonen til foreldre
- vurdere metoder for å ta igjen tapte ITO-timer i større grad
- i større grad ta initiativ overfor foreldre/foresatte om å kartlegge aktuelle barn på et tidlig tidspunkt

Rapportutkast til uttalelse

Et utkast til rapport har vært oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse datert 25. mars 2026 ligger vedlagt denne rapporten.

Ski/Drammen, den 27. mars 2026

Ann Heidi Jebsen
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Jørund Sagedal
Prosjektleder – forvaltningsrevisor

Mathilde Tomasgård
Prosjektmedarbeider – forvaltningsrevisor

Referanser

Lov/forskrift

• LOV-1967-02-10. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). 01.01.1970.

• LOV-2023-06-09-30. Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). I ikrafttredelse 1. august 2024.

• FOR-2024-06-03-900. Forskrift om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsforskrifta). 01.08.2024.

Veiledere

• Udirs veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging

Kommunale planer

Alle planer som har vært gjenstand for denne forvaltningsrevisjonen fremgår eksplisitt i datadelene og bakgrunnsopplysninger.

Dokumenter – elevmapper

• Søknad om individuelt tilrettelagt opplæring/spesialundervisning

• Sakkyndig vurdering og diverse utredninger

• Enkeltvedtak

• Individuell opplæringsplan (IOP)

• Årsrapport og underveisvurdering

• Korrespondanse mellom foreldre/foresatte og skolen/PPT

• Diverse

RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020, https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_001_Standard_for_forvaltningsrevisjon_200812.pdf

Vedlegg 1 – Uttalelse fra kommunedirektøren

Sigdal kommune

Oppvekst sektor

Saksbehandler:
Hanne Bredde Vig
415 13 702

Saksnummer:
2025/1425- 7

Dato:
25.03.2026

VIKEN KOMMUNEREVISJON IKS

Postboks 4197

3005 DRAMMEN

Forvaltningsrevisjonsrapport "Individuelt tilrettelagt opplæring" - kommunedirektørens uttalelse

Sigdal kommune tar forvaltningsrevisjonsrapporten *«Individuelt tilrettelagt opplæring»* til etterretning. Kommunedirektøren vil følge opp rapportens anbefalinger og sørge for nødvendige endringer i rutiner der det er behov.

Vi vil samtidig takke revisjonen for et godt og konstruktivt samarbeid i prosessen. Rapporten gir et nyttig grunnlag for videre utvikling og forbedring av tjenestene.

Med hilsen

Jostein Harm
Kommunedirektør

Hanne Bredde Vig
Kommunalsjef Oppvekst

Dokumentet er signert elektronisk

E-post: post@sigdal.kommune.no
Nettadresse: www.sigdal.kommune.no
Telefon: 32 71 14 00

Postadresse: Borgestubakken 2, 3350 Prestfoss
Organisasjonsnummer: 964 962 766

Vedlegg 2 – Utledning av revisjonskriterier

1. ***I hvilken grad sørger Sigdal kommune for tilstrekkelig kartlegging av opplæringsbehovet til elever med særskilte utfordringer?***
2. ***I hvilken grad sørger Sigdal kommune for at elever med særlige behov i størst mulig grad får delta i ordinær undervisning?***
3. ***I hvilken grad får elever som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring den hjelpen fra Sigdal kommune som er vedtaksfestet?***
4. ***I hvilken grad ivaretar PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger og å hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov?***

Revisjonskriteriene er utledet fra opplæringslova og opplæringsforskrifta samt forvaltningslova. Dette er også sett i sammenheng med lovens forarbeider og Utdanningsdirektoratets *Veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging*.

Opplæringslova sier følgende om elevenes rettigheter til individuelt tilrettelagt opplæring (med videre):

Kapittel 11 Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging

§ 11-1.Tilpassa opplæring

Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at opplæringa er tilpassa, det vil seie at elevane får eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av føresetnader, og at alle skal få utnytta og utvikla evnene sine. Lærebedrifta skal sørgje for tilpassa opplæring for dei som har læretid i bedrift.

§ 11-2.Tilfredsstillande utbytte av opplæringa

Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at lærarane følgjer med på utviklinga til elevane og melder frå til rektor dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skolen setje i verk eigna tiltak, jf. §§ 11-1 og 11-3.

Skolen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglane i §§ 11-4, 11-5 og 11-6.

§ 11-3.Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

På 1. til 4. trinn skal kommunen sørgje for at elevar som står i fare for ikkje å ha forventa progresjon i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterier:

- **Kommunen skal sørge for at alle elevene får en opplæring tilpasset personlige forutsetninger, som gir et tilfredsstillende utbytte**
- **Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene. Ved tvil om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen skal dette meldes til rektor**
- **Dersom en elev i en klasse mellom 1. og 4. trinn ikke har tilfredsstillende opplæring skal skolen iverksette intensiv opplæring etter §11-3**
- **Skolen skal vurdere om tiltakene i form av intensiv opplæring er gode nok til å gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglene i §§ 11-4, 11-5 og 11-6**

§ 11-4.Personleg assistanse

Elevar har rett til den personlege assistansen dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho.

§ 11-5.Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel

Elevar har rett til dei tekniske hjelpemidla og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i bruk av slikt utstyr.

Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte, har rett til nødvendig opplæring i mobilitet slik at dei kan komme seg til og frå skolen og ta seg fram på skolen og i heimemiljøet.

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterier:

- **Skolen skal sørge for at elever med behov for personlig assistanse i opplæringen mottar dette for å sikre et tilfredsstillende utbytte av opplæringen**
- **Elever med særlige behov skal sikres nødvendige fysiske tilrettelegginger for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen**

§ 11-6.Individuelt tilrettelagd opplæring

Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal utformast slik at det samla kan gi eleven tilfredsstillande utbytte av opplæringa samanlikna med andre elevar og i tråd med dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven

§ 11-7.Vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring og krav om sakkunnig vurdering

Før kommunen eller fylkeskommunen avgjer om ein elev har krav på individuelt tilrettelagd opplæring, skal dei hente inn ei sakkunnig vurdering frå den pedagogisk-psykologiske tenesta. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal ta stilling til om eleven treng individuelt tilrettelagd opplæring. Dersom eleven også treng personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging etter §§ 11-4 og 11-5, skal den sakkunnige vurderinga gi ei heilskapleg vurdering av kva for tilrettelegging eleven treng.

Kommunen og fylkeskommunen kan berre fråvike den sakkunnige vurderinga dersom dei kjem til at eleven kan få tilfredsstillande utbytte av opplæringa på ein annan måte. Ei slik avgjerd skal vere grunngitt i vedtaket. I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå reglane om innhaldet i og organiseringa av opplæringa.

Eleven eller foreldra må samtykkje før kommunen eller fylkeskommunen gjer ei sakkunnig vurdering, og før dei gjer vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring. Eit tilbod om individuelt tilrettelagd opplæring skal utarbeidast i samråd med eleven og foreldra, og det skal leggjast stor vekt på kva eleven og foreldra meiner.

§ 11-8.Kva den sakkunnige vurderinga skal innehalde

I ei sakkunnig vurdering skal den pedagogisk-psykologiske tenesta alltid greie ut om

a. eleven sitt utbytte av opplæringa

b. kvifor eleven eventuelt ikkje har, eller ikkje kan få, tilfredsstillande utbytte av opplæringa

c. kva som er realistiske opplæringsmål for eleven

d. kva tiltak som kan gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa

e. kva kompetanse dei som skal gi opplæringa, bør ha, dersom det skal gjerast unntak frå kompetansekrava etter § 11-9 andre eller tredje ledd

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterier:

- **En elev med rett på individuelt tilrettelagt opplæring skal bli tildelt slik støtte gjennom enkeltvedtak når dette er ønskelig**
- **I forkant av et enkeltvedtak skal den pedagogisk-psykologiske tjenesten gi en sakkyndig vurdering som viser til elevens utbytte av eksisterende opplæring, hva som er realistiske mål, og hvordan disse målene kan oppnås**
- **Før en eventuell sakkyndig vurdering gjennomføres skal eleven eller foreldrene ha gitt sitt samtykke**

§ 11-9.Kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring

Den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring, må oppfylle kompetansekrava for å bli tilsett i lærarstilling, jf. § 17-3, og krava om relevant kompetanse i faget det skal undervisast i, jf. § 17-4.

I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-3 dersom det vil gi eleven betre opplæring. Slike unntak kan berre gjerast dersom opplæringa skal givast av personar med ei universitets- eller høgskoleutdanning som gjer dei særleg eigna til å vareta behova til eleven. Slikt vedtak inneber også at kompetansekrava i § 17-4 ikkje gjeld.

I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-4 dersom ei konkret vurdering av eleven og den individuelt tilrettelagde opplæringa som skal bli gitt, tilseier det.

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterier:

- **Den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring må oppfylle aktuelle kompetansekrav for lærere**

§ 11-10.Individuell opplæringsplan

Skolen skal utarbeide ein individuell opplæringsplan for elevar som får individuelt tilrettelagd opplæring. I planen skal det stå kva som er måla for og innhaldet i opplæringa, og korleis ho skal drivast.

§ 11-11.Årleg evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagde opplæringa

Skolen skal éin gong i året utarbeide ei skriftleg oversikt over den individuelt tilrettelagde opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven sett opp mot måla i den individuelle opplæringsplanen. Eleven eller foreldra skal få tilgang til oversikta og vurderinga.

§ 11-12.Alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og treng alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa. Det same gjeld for dei som har læretid i bedrift.

Elevar og lærekandidatar har også rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter § 11-6.

§ 11-13.Pedagogisk-psykologisk teneste

Kommunen og fylkeskommunen skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste

Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal samarbeide med og støtte skolane i det førebyggjande arbeidet for å gi eit inkluderande opplæringstilbod til elevar som kan ha behov for tilrettelegging av opplæringa. Tenesta skal

a. støtte og rettleie skolane i å greie ut behov for tilrettelegging av opplæringa og i å setje inn tiltak så tidleg som mogleg når det trengst

b. hjelpe til med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling slik at opplæringstilbodet blir så inkluderande og godt tilrettelagt som mogleg

Der lova eller forskrift til lova krev sakkunnig vurdering, er det den pedagogisk-psykologiske tenesta som skal utarbeide vurderinga.

Departementet kan gi forskrift om i kva andre tilfelle den pedagogisk-psykologiske tenesta skal utarbeide sakkunnige vurderingar.

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterier:

- **En elev som har vedtak som individuelt tilrettelagt opplæring skal ha en individuell opplæringsplan (IOP)**
- **Skolen skal en gang i året utarbeide en skriftlig oversikt som viser den opplæringen elever med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring har fått, sammenholdt med målene i den individuelle opplæringsplanen. Eleven eller foreldrene skal gis tilgang til dette**

Forskrift om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsforskrifta) sier blant annet følgende om elevers rettigheter til underveisvurdering:

§ 9-11.Undervegsvurdering i fag

All vurdering som blir gjord før opplæringa er avslutta, er undervegsvurdering. Undervegsvurderinga i fag skal vere ein integrert del av opplæringa, og ho skal tene til å fremje læring, auke kompetansen i faga og gjere opplæringa betre tilpassa den enkelte. Undervegsvurderinga kan vere munnleg, skriftleg eller begge delar.

I undervegsvurderinga i fag skal elevar, lærlingar, lærekandidatar og praksisbrevkandidatar

a. delta i vurderinga av sitt eige arbeid og reflektere over si eiga læring og faglege utvikling

b. forstå kva dei skal lære, og kva som blir venta av dei

c. få vite kva dei meistrar

d. få rettleiing om korleis dei kan arbeide vidare for å auke kompetansen sin.

Undervegsvurderinga skal brukast til å vurdere om elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. opplæringslova § 11-2.

Elevar og lærekandidatar som får individuelt tilrettelagd opplæring, skal ha undervegsvurdering ut frå måla i den individuelle opplæringsplanen som er utarbeidd for dei, jf. opplæringslova § 11-10.

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterium:

- **Skolen skal tilby alle elever underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon av opplæringen. Relevant for denne undersøkelsen gjelder dette elever med tilpasset opplæring eller individuelt tilrettelagt opplæring**

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) sier blant annet følgende om klagerett på vedtak:

§ 28.(vedtak som kan påklages, klageinstans).

Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet

vedtaket (underinstansen).

Av dette kan vi utlede følgende revisjonskriterium:

- **Eleven eller elevens foreldre har rett til å klage på et vedtak, herunder gjennomføring av individuell opplæringsplan**

Vi kan kommuner

Viken kommunerevisjon IKS
Org.nr.: 985 731 098 MVA
post@vkrevisjon.no | vkrevisjon.no

Hovedkontor - Drammen
Postadresse: Postboks 4197, 3005 Drammen
Besøksadresse: Øvre Eiker vei 14, 3048 Drammen

Avdelingskontor - Hønefoss
Postadresse: Postboks 123, Sentrum, 3502 Hønefoss
Besøksadresse: Osloveien 1, 3511 Hønefoss

Avdelingskontor - Follo
Postadresse: Postboks 173, 1401 Ski
Besøksadresse: Parkaksen 7, 1400 Ski

Avdelingskontor - Hallingdal
Besøksadresse: Alfarvegen 117, 3540 Nesbyen